

POLSKIE TOWARZYSTWO
TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH
I SPECJALISTYCZNYCH

1990
ROK ZAŁOŻENIA

BIULETYN

Polskiego Towarzystwa Tłumaczy
Przysięgłych i Specjalistycznych
TEPiS

Nr 97

2024/2025

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Tłumacz w (nie)bezpiecznym świecie – podsumowanie konferencji	6
3. XXXVIII Warsztaty Przekładu Specjalistycznego 21-25 października 2024 r. – sprawozdanie	13
4. Laur Tłumacza 2024 – rozstrzygnięcie konkursu	23
5. Wyjazd integracyjno-szkoleniowy do Londynu	25
6. Zarządy Kół XII kadencji	32
7. Z działalności Kół Terenowych	34
8. Jubileusz TEPIS-u	47
9. TEPIS na arenie międzynarodowej w 2024 r.	57
10. Z prac Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych	63
11. Spotkanie seniorów pod orzechem	65
12. Feminatywy w prawie, słowotwórstwie i idiomie autora	67
13. Poradnik dobrostanu tłumacza	70
14. Tabela stawek wynagrodzeń za tłumaczenia	72
15. Sprawy członkowskie	74

Szanowni Państwo!
Członkowie PT TEPIS!
Koleżanki i Koledzy!

Minął już rok od chwili wyboru nowej Rady Naczelnej. W obecnej, już dwunastej kadencji, w jej skład wchodzi: **Krystyna Kołodziej (wiceprezes), Janusz Poznański (wiceprezes), Urszula Deja (sekretarz generalny), Marek Kądzielski (skarbnik) oraz dr Małgorzata Kulikowska, Aneta Mucha, Maria Steciuk, Katarzyna Szczygieł-Klara i Katarzyna Zajda.** Drugą kadencję funkcję prezesa pełni dr Marta Czyżewska. Ukonstytuował się także Sąd Koleżeński XII kadencji z Pawłem Gugałą (jako przewodniczącym), Anną Halczak (wiceprzewodniczącą), Joanną Miler-Cassino (sekretarzem) oraz członkami: dr Ewą Kościalkowską-Okońską i Witoldem Wójcikiem.

W Komisji Rewizyjnej XII kadencji znaleźli się: Anna Setkowicz-Ryszka (przewodnicząca), Lech Pieczyński (wiceprzewodniczący) oraz Marcin Fijas (sekretarz).

Za sprawne funkcjonowanie Biura PT TEPIS odpowiada Kierownik Biura – Ewa Łuczyńska-Gut.

Za nami kolejny rok pracy związanej z formalną stroną działania Towarzystwa. Na comiesięcznych posiedzeniach członkowie Rady omawiają obszernie bieżące sprawy dotyczące funkcjonowania Towarzystwa oraz środowiska tłumaczy. W maju 2024 r. udało się też przeprowadzić walne zebrania Członków Kół i wyłonić nowe Zarządy, którym życzymy dużo energii do działania i nowych pomysłów.

W nowej Radzie Naczelnej działa obecnie kilka grup roboczych, których Członkowie zajmują się różnymi obszarami działalności Towarzystwa. Chcielibyśmy bardzo mocno podkreślić, że każdy z nas łączy swoją pracę zawodową z pracą społeczną na rzecz środowiska tłumaczy, poświęcając na to swój wolny czas. Dlatego prosimy o zrozumienie, że na efekty niektórych działań trzeba nieco dłużej poczekać.

Obecnie mamy następujące gremia:

- **Komisja Kwalifikacyjna** opiniuje kandydatury członków (Maria Steciuk, Katarzyna Zajda)
- **Kolegium Ekspertów** nadaje tytuł członka eksperta PT TEPIS (Katarzyna Zajda, Krystyna Kołodziej, dr Marta Czyżewska)
- **Kolegium Doskonalenia Zawodowego** przygotowuje szkolenia: dr Aleksandra Podgórnica-Musil / dr Anna Szuster, Katarzyna Szczygieł-Klara,

Maria Steciuk, Marek Kądzielski, dr Małgorzata Kulikowska, Katarzyna Zajda. Z KDZ współpracują **przewodniczący sekcji językowych**: dr Aleksandra Podgórnai-Musil / dr Marta Mamet-Michalkiewicz (angielska), dr Anna Szuster (czeska), prof. Beata Kędzia-Klebeko (francuska), Dorota Twardo (hiszpańska), dr Marta Czyżewska / Paulina Leśniak (niemiecka), dr Emilia Wojtasik-Dziekan (orientalna), Urszula Deja / Janusz Poznański (rosyjska), dr Maja Werbeniec-Michalak (ukraińska), dr Łukasz Berezowski (włoska) oraz Aleksandra Hasior (sekcja tłumaczeń audiowizualnych)

- **Kolegium ds. Kół** wspiera działalność kół terenowych PT TEPIS (Krystyna Kołodziej, Katarzyna Szczygieł-Klara)
- **Kolegium ds. kontaktów ze środowiskiem akademickim** (Marek Kądzielski, Maria Steciuk, dr Małgorzata Kulikowska)
- **Kolegium ds. Q&A** zajmuje się odpowiadaniem na nadesłane zapytania (Aneta Mucha, Krystyna Kołodziej, Katarzyna Szczygieł-Klara)
- **Kolegium ds. promocji Towarzystwa** (Maria Steciuk, Katarzyna Zajda) oraz moderatorki w SM: dr Aleksandra Podgórnai-Musil (FB, Instagram) i Tatiana Kaczorowska (LinkedIn)
- **Kolegium ds. publikacji** (dr Małgorzata Kulikowska, Urszula Deja, Krystyna Kołodziej, Janusz Poznański)
- **Kolegium ds. tłumaczenia sądowego** (Marek Kądzielski, Janusz Poznański, Aneta Mucha)
- **Kolegium ds. współpracy z międzynarodowymi organizacjami tłumaczy** (FIT – Marek Kądzielski; EULITA – dr Aleksandra Podgórnai-Musil)
- **Kolegium ds. współpracy z krajowymi organizacjami tłumaczy** (Marek Kądzielski, Katarzyna Szczygieł-Klara, Aneta Mucha)
- **Kolegium ds. kontaktów z MS** (Urszula Deja, Marek Kądzielski, Aneta Mucha, Maria Steciuk, Janusz Poznański, dr Małgorzata Kulikowska, Katarzyna Zajda)
- **Komisja ds. odznaczeń** (Urszula Deja, Krystyna Kołodziej, dr Marta Czyżewska)

Nieustannie zapraszamy do odwiedzania naszej strony internetowej tepis.org.pl. Są tam umieszczone różne istotne informacje, np. definicja zawodu tłumacza przysięgłego i tłumaczenia poświadczanego, zakładka z pytaniami (Q&A) z dostępem po zalogowaniu dla Członków, a w przyszłości także z dostępem otwartym dla początkujących tłumaczy. Znajdują się tam także aktualizowane zakładki, które są dostępne dla wszystkich zainteresowanych:

- **„Kodeks Zawodowy Tłumacza Przysięgłego”**, czyli kompendium wiedzy przydatnej dla tłumaczy przysięgłych i adeptów zawodu,
- **„Publikacje PT TEPIS”** z informacją o cennej książce autorstwa mec. Pawła Gugały i mec. Moniki Antosik-Bandurskiej **„Wykonywanie zawodu tłumacza przysięgłego w kazusach”** zawierającej kilkadziesiąt opartych na autentycznych sprawach i aktualnym orzecznictwie zagadnień prawnych związanych z wykonywaniem zawodu tłumacza przysięgłego wraz z propozycjami rozwiązań oraz wzorami pism procesowych i dokumentów, takimi jak wnioski, zażalenia, pozwы, skargi, wezwania do zapłaty, które są niezbędne w komunikacji z organami wymiaru sprawiedliwości i klientami. Obecnie autorzy pracują nad aktualizacją książki, której wznowienie planujemy w ciągu najbliższych miesięcy. W przygotowaniu jest także całkiem nowa wersja książki Janusza Poznańskiego „Tłumacz w postępowaniu karnym”, tym razem współautorką jest sędzia Jolanta Marek-Trocha, a wydanie książki **„Postępowanie karne w Polsce. Poradnik tłumacza sądowego”** jest również planowane w nadchodzących miesiącach. Przypominamy także o dwóch częściach publikacji przygotowanych przez Zagraniczne Koło PT TEPIS **„O zawodzie tłumacza przysięgłego w wybranych krajach świata”**. Można je bezpłatnie pobrać z naszej strony.

Członkowie mają ponadto dostęp do „Repozytorium” zawierającego różne ciekawe materiały, w tym prezentacje z konferencji i szkoleń z ostatnich lat.

Zapraszamy do lektury naszego Biuletynu, w którym znajdą Państwo m.in. informację o składzie nowych zarządów kół, o naszej dorocznej Konferencji 2024, która odbyła się w Krakowie, o jubileuszach Kół terenowych. Wrócimy także do wspomnień o naszych spotkaniach hieronimkowych oraz świąteczno-noworocznych, które okrasiliśmy zdjęciami. W Biuletynie jest też mowa o zakładce Q&A wraz z kilkoma wybranymi pytaniami i odpowiedziami. Polecamy lekturę ciekawych tekstów Prezes Honorowej, dr Danuty Kierzkowskiej oraz Katarzyny Zajdy.

Marta Czyżewska

Tłumacz w (nie)bezpiecznym świecie – podsumowanie konferencji

Jesień w tradycji PT TEPIS upływa pod znakiem hieronimkowego toastu z okazji święta patrona tłumaczy, konferencji oraz warsztatów przekładu specjalistycznego. Tegoroczna konferencja odbyła się pod hasłem *Tłumacz w (nie)bezpiecznym świecie*. Organizatorzy uznali podjęcie takiej tematyki za niezwykle aktualne ze względu na wieloaspektowe zagrożenia, które pojawiają się we współczesnym świecie coraz częściej, na coraz to nowszych polach, zwłaszcza wraz z rozwojem technologii cyfrowych, chociaż oczywiście nie tylko. Tłumacz powinien zatem mieć zdolność rozpoznawania ich, reagowania i rozwiązywania potencjalnych trudności. Był to cel konferencji, którego osiągnięciem kierowano się przy doborze prelegentów.

Konferencja została zorganizowana przez PT TEPIS we współpracy z Uniwersytetem Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Poprzedziły ją żmudne kilkumiesięczne przygotowania Komitetu Organizacyjnego, w którego w skład weszli: dr hab. Artur D. Kubacki, prof. UKEN, dr Marta Czyżewska, dr Magdalena Łomzik, dr Małgorzata Kulikowska, mgr Beata Podlaska, mgr Urszula Deja, mgr Monika Mostowy, mgr Anna Labe, mgr Małgorzata Lipska oraz mgr Ewa Łuczyńska-Gut.

W pierwszym dniu konferencji, 19 października, uczestnicy zgromadzili się stacjonarnie na obradach plenarnych w nowoczesnej auli UKEN, a także hybrydowo w Internecie. Rejestracja uczestników prowadzona przez pracowników oraz studentów-wolontariuszy UKEN rozpoczęła się o godzinie 9:00.

Otwarcia konferencji dokonali: Prezes PT TEPIS dr Marta Czyżewska oraz dr hab. Artur D. Kubacki, prof. UKEN. Następnie, zgodnie z porządkiem obrad, głos zabrali kolejno zaproszeni prelegenci: podkom. Dariusz Śpicha i asp. Michał Królik z Zarządu w Krakowie Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, sędzia Małgorzata Rokosz z Sądu Okręgowego w Krakowie, dr hab. Artur D. Kubacki, prof. UKEN, Kierownik Katedry Językoznawstwa Niemieckiego oraz dr Danuta Kierzkowska jako Prezes Honorowa PT TEPIS.

D. Śpicha i M. Królik w wystąpieniu *Jak bezpiecznie poruszać się w cyberprzestrzeni* przedstawili zestaw praktyk i strategii mających na celu ochronę danych osobowych, prywatności oraz bezpieczeństwa *online* (tworzenie silnych haseł, regularne aktualizowanie oprogramowania, unikanie podejrzanych linków i załączników, korzystanie z oprogramowania antywirusowego oraz zarządzanie ustawieniami prywatności na platformach społecznościowych). M. Rokosz w referacie *Praktyczne aspekty pracy tłumacza w sądzie z perspektywy sędziego* przedstawiła zagadnienia prawne dotyczące pozycji tłumacza w regulacjach procesowych oraz na tym tle scharakteryzowała problematykę związaną z wezwaniem tłumacza na potrzeby konkretnych postępowań, jego roli ze szczególnym uwzględnieniem praktycznych aspektów pracy tłumacza z perspektywy sędziego. Skupiła się również m. in. na szczególnej roli tłumacza jako gwaranta rzetelnego procesu z odniesieniem do konkretnych przykładów z praktyki orzeczniczej.

A. D. Kubacki z kolei w referacie *O pułapkach czyhających na tłumacza przysięgłego w Polsce* skoncentrował się głównie na zagrożeniach, na które tłumacz może natknąć się we współpracy z organami wymiaru sprawiedliwości. Dokładnie je scharakteryzował na podstawie własnego doświadczenia zawodowego oraz spraw rozpatrywanych przez Komisję Odpowiedzialności Zawodowej, grupując je na formalne, merytoryczne i pozamerytoryczne. Niezwykle istotną kwestią poruszoną w referacie – zdaniem piszącej – stanowił problem, który wynikł przy rozliczeniu tłumaczenia wykonanego na zlecenie organu publicznego, a polegał na tym, że wspomniany organ odmówił zaliczenia spacji do liczby znaków stanowiących podstawę rozliczenia wykonanej przez tłumacza pracy. A. D. Kubacki przytoczył treść zażalenia, szczegółowo przedstawiając w nim własną argumentację, która może być pomocna również dla innych tłumaczy w podobnych przypadkach.

Z kolei D. Kierzkowska – założycielka i pierwsza prezes PT TEPIS w wystąpieniu o charakterze wspomnieniowym z okazji przypadającej w 2024 roku 25. rocznicy założenia Małopolskiego Koła PT TEPIS przedstawiła postać założycielki i wieloletniej prezes tego Koła – dr Marii Metzler; wystąpienie było wzbogacone fotografiami z niezwykle interesującego życia pani Metzler.

Po przerwie głos zabrali kolejny mówcy: mgr Zofia Rybińska, Prezes Honorowa PT TEPIS, prof. dr hab. Maria Piotrowska z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dr Jan Gościński z UKEN.

Z. Rybińska w referacie *Zawodowe dylematy etyczne tłumacza przysięgłego* skoncentrowała się na przypomnieniu, wydawałoby się podstawowych, a wciąż wymagających uświadamiania zasad wykonywania zawodu, współzycia koleżeńskiego, współpracy z klientami, instytucjami publicznymi i innymi, które w istotny sposób wpływają na warunki i komfort wykonywania zawodu i jego rangę.

Prof. dr hab. M. Piotrowska w referacie *Edukacja tłumacza przysięgłego w świecie zagrożeń* podjęła się problematyki praktycznego kształcenia tłumacza przysięgłego w obrębie studiów II stopnia oraz analizy wzajemnych powiązań między tymi aspektami teoretycznego przekładoznawstwa, które mogą być przydatne w lepszym przygotowaniu do profesji tłumacza wykonującego tłumaczenia poświadczone, a tematami zawodowymi, które mogą być wprowadzane w konkretnym kontekście edukacyjnym (tzn. na uniwersyteckich studiach magisterskich w Polsce).

Obrazy plenarne zwieńczyło wystąpienie dr. Jana Gościńskiego *Ortografia i nazwy zawodów po nowemu. Zmienione zasady pisowni i feminatywy*. W pierwszej części wystąpienia w angażujący słuchaczy sposób dr Gościński omówił zmiany wybranych zasad ortografii wprowadzone przez Radę Języka Polskiego, które zaczną obowiązywać od 1 stycznia 2026 roku w aspekcie komparatystycznym (zestawienie z obecnie obowiązującymi normami). W drugiej zaś części referatu odniósł się do problematyki feminatywów oraz osobatywów, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości języka polskiego w zakresie ich tworzenia.

Ważnym wydarzeniem, którego znaczenie chcemy także podkreślić, było wręczenie statuetek Laur Tłumacza 2024, który otrzymali znakomici tłumacze: mgr Anna Halczak, dr Edward Szędzielorz i mgr Joanna Miler-Cassino oraz instytucja – Wydawnictwo C.H. Beck. Temu doniosłemu wydarzeniu poświęciliśmy odrębny tekst.

Obrady, które trwały do późnego wieczoru moderowały: dr Marta Czyżewska, dr Aleksandra Podgórnica-Musil oraz dr Małgorzata Kulikowska.

Pouczające wystąpienia były przeplatane przerwami, w trakcie których uczestnicy, posilając się wyszukаныmi przekąskami i wypiekami z przygotowanego bufetu, wymieniali się niemniej trafnymi i interesującymi spostrzeżeniami, a także nawiązywali kontakty zawodowe i koleżeńskie.

Największą jednak okazją do integracji naszego środowiska była półformalna kolacja w jednej z klimatycznych restauracji urokliwego Krakowa. „Tepisjanie” i sympatycy PT TEPIS raczyli się wyśmienitymi daniami, rozmawiali, żartowali, dzielili się swoimi radościami i smutkami nie tylko zawodowymi, bo tłumacz to także człowiek. Wszak nikt nie zrozumie tłumacza lepiej niż inny tłumacz... Ci natomiast, którym atrakcji było mało, a było ich wielu, po kolacji postanowili skorzystać z krakowskiej oferty pubów – w jednym z nich, jak na lingwistów przystało, bawili się przednio, urządziwszy z inspiracji krakowskiej tłumaczki Urszuli Dei tematyczne kalambury, czerpiąc inspiracje ze *Słownika gwary krakowskiej*.

Wielu z uczestników skorzystało z lokalizacji konferencji i przedłużyło pobyt do niedzieli. Oderwani od codziennych obowiązków mieli okazję do zwiedzenia dawnej stolicy Polski, pocucia rytmu życia tego miasta, skosztowania kawy w przytulnej kawiarni z widokiem na Sukiennice..., ale na tym nie koniec!

Od poniedziałku do piątku (21–25 października 2024 r.) odbywały się w formie *online* XXXVIII Warsztaty Przekładu Specjalistycznego. Tłumacze doskonalili swoje umiejętności i poszerzali wiedzę z najróżniejszych dziedzin w ramach sekcji angielskiej, czeskiej, francuskiej, hiszpańskiej, niemieckiej, rosyjskiej, ukraińskiej i włoskiej, a także audiowizualnej, która była nowością

na warsztatach przekładowych. Szczegółowe informacje o przebiegu poszczególnych sekcji znajdują się w kolejnym artykule, dlatego pozwolę sobie na przejście do sesji plenarnej zamykającej ubiegłoroczną konferencję.

W sobotę, 26 października Prezes PT TEPIS dr Marta Czyżewska ponownie otworzyła obrady, tym razem, podobnie jak warsztaty przekładowe, w trybie *online*. Zgodnie z porządkiem obrad głos zabrali kolejno: dr Małgorzata Ożga-Ulla, dr Dariusz Koźbiał, Anna Setkowicz-Ryska oraz dr Marta Czyżewska.

Dr Małgorzata Ożga-Ulla w wystąpieniu *Walka z cyberprzestępczością w Unii Europejskiej* skoncentrowała się na zagadnieniach związanych z polityką walki z cyberprzestępczością przyjętą w UE, zwalczaniem oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi, wymiarem sprawiedliwości i działaniami policji (dostęp do dowodów elektronicznych), technikami kodowania jako środkiem bezpieczeństwa chroniącym przed cyberatakami, cyberdyplomacją, a także sankcjami stosowanymi w ramach walki z cyberprzestępczością i finansowaniem walki z cyberprzestępczością w UE oraz badaniami dotyczącymi cyberprzestępczości.

Dr Dariusz Koźbiał z kolei podjął interesujący temat, tj. *Samorządność zawodu tłumacza przysięgłego jako zawodu zaufania publicznego*. Zaprezentował on koncepcję samorządu zawodowego tłumaczy przysięgłych, opracowaną na podstawie organizacji samorządu zawodowego notariuszy, jako najbardziej zbliżonego pod względem specyfiki wykonywania zawodu do zawodu tłumacza przysięgłego. Dokonał szczegółowego omówienia zakresu, w jakim należałoby przekazać władztwo publiczne samorządowi zawodowemu tłumaczy

przysięgłych o obowiązkowej przynależności, stanowiącemu istotny element modelu ustrojowego państwa demokratycznego przy jednoczesnym wskazaniu, iż jego zadania musiałyby być realizowane w oparciu o konstytucyjną zasadę subsydiarności.

Pozostałe referaty w sekcji również wzbudziły zainteresowanie odbiorców, czego wyrazem była intensywna dyskusja uczestników na konferencyjnym czacie. Dotyczyły bowiem analizy wyników ankiet przeprowadzonych wśród samych tłumaczy.

Mgr Anna Setkowicz-Ryszka w wystąpieniu „*Translatoryczny Sherlock*”, który wie, że w tłumaczeniu prawniczym „nie można iść na skróty”. Co doświadczeni tłumacze prawniczy mówią o sobie w ankiecie przedstawiła wyniki ankiety internetowej z 2023 roku, przeprowadzonej wśród doświadczonych polskich tłumaczy prawniczych, głównie przysięgłych, w ujęciu ilościowym i jakościowym (cytaty z odpowiedzi na pytania otwarte). Badanie to koncentrowało się na czynnikach rozwoju zawodowego i cechach ekspertów. Na jego podstawie prelegentka wskazała, co dla respondentów jest najistotniejszym czynnikiem rozwoju, a co najmniej ważnym oraz jakie zmiany w swojej pracy zawodowej na przestrzeni lat wskazują tłumacze (z uwzględnieniem aspektu samodoskonalenia, korzystania z rozwiązań technologicznych oraz obaw i lęków związanych z przyszłością zawodową).

Z kolei dr Marta Czyżewska w prelekcji *Ankieta dla tłumaczy przysięgłych 2024 – jakich zmian oczekujemy w przyszłości?* przeprowadziła ogólną analizę ankiety, która została przeprowadzona przez organizacje reprezentujące środowisko tłumaczy przysięgłych na potrzeby określenia celów współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości. Prelegentka przybliżyła stanowisko ankietowanych tłumaczy w kwestii legitymacji tłumacza przysięgłego, rozszerzenia katalogu czynności, formy zlecania tłumaczeń poświadczonych dla policji, prokuratury, sądu i organów administracji publicznej, a także tego, czy należy znieść obowiązek precyzowania formy dokumentu źródłowego (np. oryginał) przy sporządzaniu poświadczonych tłumaczeń pisemnych.

A co o konferencji mówili słuchacze? TEPIS otrzymał wiele wyrazów uznania, sugestii na przyszłość, które zachęcają do pracy nad tegorocznym spotkaniem naszej branży. Poniżej znajdują się wyjątki z konferencyjnych czatów (zachowano pisownię oryginalną):

„Jedyna uwaga to gratulacje dla organizatorek i organizatorów :)”

„Spotkanie zostało przedstawione w bardzo profesjonalny sposób, dzięki czemu można było poznać obszary badawcze związane z branżą tłumaczeniową”

„Niektóre zajęcia i tematy podejmowane przez prelegentów były bardzo praktyczne i użyteczne pod kątem codziennej pracy tłumacza przysięgłego. Najbardziej chyba przypadła mi do gustu dogłębna analiza i porównanie określeń i stanowisk lekarzy w Polsce, Niemczech i Austrii. Pani Tatiana bardzo wnikliwie podeszła do tematu i pozwoliło to na wychwycenie informacji, które przydają się tłumaczowi na co dzień. [...]”

„Wszystkie wystąpienia były bardzo przydatne i merytorycznie na dobrym poziomie.”

„Konferencja wspaniała, bardzo ciekawe dyskusje się wywiązały. Gratuluję organizatorom!”

„Jeszcze więcej praktycznego podejścia do tłumaczenia. Konkrety są najlepsze ;)”

Drodzy Tłumacze, Drogie Tłumaczki, do zobaczenia na tegorocznej konferencji i warsztatach przekładowych!

Opr. dr Małgorzata Kulikowska

XXXVIII Warsztaty Przekładu Specjalistycznego 21-25 października 2024 r. – sprawozdanie

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie językowe poszczególnych sekcji, a w ich ramach poruszane kręgi tematyczne, uznajemy, że należy zrezygnować z próby całościowego podsumowania na rzecz przekazania głosu przewodniczącym obrad w konkretnych sekcjach (w porządku alfabetycznym).

Sekcja angielska

Tegorocznym obradom w sekcji przewodniczyła dr Aleksandra Podgórnica-Musil. Pierwsze wystąpienie, mgr Jagody Ratajczak pt. *Co błędy w prasowych tłumaczeniach mówią nam o amerykańskim prawie... i czego nas uczą o (tłumaczeniowej) ostrożności*, zostało poświęcone analizie błędów lub nieścisłości w polskich artykułach prasowych poświęconych głośnym sprawom sądowym w USA. Zdaniem prelegentki dowodzą one, że rozumienie specyfiki amerykańskiego prawa i umiejętności w zakresie przekładu prawniczego są użyteczne nie tylko dla zawodowych tłumaczy. Również dla nich błędy te są cenną wskazówką w zakresie rozpoznawania terminów mogących nastręczać trudności w tłumaczeniu, a także ustalania źródła ich błędnego rozumienia. Prelegentka rozpatrzyła wybrane terminy z amerykańskiego prawa karnego (znaczenie, geneza błędów w ich przekładzie), pojawiające się w kontekście spraw omawianych na łamach polskiej prasy. Ponadto, przedstawiła propozycje tłumaczenia zarówno poprawnego, jak i zrozumiałego dla czytelnika.

Mgr Wojciech Wołoszyk wygłosił drugi referat zatytułowany *Dał nam przykład Bonaparte, jak tłumaczyć mamy: Kodeksy cywilne Luizjany i Quebecu jako narzędzia w warsztacie polskiego tłumacza prawniczego*. Referent omówił zagadnienie wykorzystania kodeksów cywilnych Luizjany i Quebecu jako narzędzi wspomagających pracę polskiego tłumacza prawniczego. Wymienione akty prawne, sięgające swoimi korzeniami Kodeksu Napoleona i rewolucji francuskiej, stanowią wyjątkowe połączenie tradycji prawa kontynentalnego i *common law*. Są elementem systemów prawnych, które na poziomie federalnym opierają się na prawie precedensowym, a jednocześnie posiadają wspólne źródła i zbliżoną siatkę pojęciową z polskim Kodeksem cywilnym. Dzięki temu mogą służyć jako cenny materiał referencyjny w badaniach terminologicznych

i komparatystycznych polskiego tłumacza prawniczego. W wystąpieniu mgr. Wołoszyka przedstawione zostały przykłady ilustrujące praktyczne zastosowanie tych źródeł w rozwiązywaniu wyzwań terminologicznych z obszaru prawa cywilnego materialnego.

Dr hab. Aleksandra Matulewska zaprezentowała z kolei referat pt. *O roli tłumacza w zapewnieniu przestrzegania praw człowieka w toku postępowań sądowych*. Zdaniem mówczyni tłumacz odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu przestrzegania praw człowieka w postępowaniach sądowych, zwłaszcza w kontekście prawa do rzetelnego procesu i obrony. Gwarantuje on, że osoby nieposługujące się językiem sądu mają pełny dostęp do informacji oraz mogą skutecznie uczestniczyć w procedurach. Tłumaczenie precyzyjne i obiektywne umożliwia stronom zrozumienie zarzutów, dowodów oraz decyzji sądu. Nieścisłości w przekładzie mogą prowadzić do naruszenia fundamentalnych praw, w tym prawa do obrony. Jednocześnie, jak zasygnalizowała dr hab. Matulewska, w przekładzie zawsze następuje pewna utrata informacji. Jednakże tłumacz jest kluczowym elementem systemu ochrony praw człowieka w sądownictwie. W wystąpieniu prelegentka posłużyła się przykładami ilustrującymi wyżej wymienione zagadnienie.

Obrazy zwięzły wystąpienie mgr Anny Setkowicz-Ryszki zatytułowane *Czy postędyjca tekstów prawnych po DeepL to rzeczywiście kaszka z mleczkiem?* Autorka w formie warsztatów przybliżyła cechy języka prawnego, a następnie rozpatrzyła typowe problemy występujące w tłumaczeniu maszynowym tekstów z dziedziny prawa w oparciu o abstrakty artykułów o prawie autorskim i prawie spółek. Następnie uczestnicy sekcji spróbowali swoich sił w postędyjce krótkiego fragmentu umowy najmu, przetłumaczonego na język polski przez DeepL.

Opr. dr Aleksandra Podgórnjak-Musil

Sekcja tłumaczeń audiowizualnych

Sekcja tłumaczeń audiowizualnych obradowała po raz pierwszy w historii konferencji organizowanych przez PT TEPIS. To efekt prac powstałej rok temu sekcji AVT. Spotkanie moderowała przewodnicząca, Aleksandra Hasior, która zaprosiła aż sześciu prelegentów.

Spotkanie rozpoczęło się od wystąpienia mgr Krzysztofa Kowalczyka pt. *Tłumaczenie audiowizualne – czarna owca wśród przekładów – branża AVT*

w *zarysie*, którego zadaniem było wprowadzenie uczestników do tajników branży tłumaczeń audiowizualnych. Prelegent przybliżył praktyczne aspekty współpracy ze studiami, telewizjami i serwisami streamingowymi, realia wykonywania zawodu tłumacza AV, a także potencjalne scenariusze przyszłości branży w dobie szybkiego rozwoju nowoczesnych technologii. Kolejne dwa wystąpienia poświęcone były audiodeskrypcji. Dr Anna Jankowska w wystąpieniu pt. *Czy i po co tłumaczyć audiodeskrypcję* opowiedziała o szablonach będących pomocą w tego typu zleceniach językowych, uwzględniając ich wady i zalety w AD. Dr Agnieszka Walczak, kontynuując tę tematykę, w referacie pt. *Udomowienie czy egzotyżacja? Jak radzić sobie z elementami kulturowymi w audiodeskrypcji*, skupiła się na elementach kulturowych przy tworzeniu audiodeskrypcji do produkcji zagranicznych, a konkretnie na trudnych do odgadnięcia znaczeniach kulturowym w saudyjsko-niemieckiej produkcji „Wadжда”.

Dr Magdalena Szpilman z kolei, w prelekcji pt. *Tłumaczenie medycznych materiałów audiowizualnych – wyzwanie, inspiracja, odpowiedzialność* naświetliła trudności związane z tłumaczeniem seriali o tematyce wysoce specjalistycznej. Po wymienionej prezentacji uczestnicy sekcji zostali zapoznani z trudami tłumaczenia gier komputerowych za sprawą wystąpienia mgr Łukasza Gładkowskiego, który omówił narzędzia przydatne w pracy tłumaczy zajmujących się przekładem gier w porównaniu z innymi tłumaczeniami audiowizualnymi.

Program obrad w sekcji zamknęło wystąpienie mgr Joanny Unton-Cieślak pracującej przy produkcjach wersji językowych materiałów obcojęzycznych. W prelekcji pt. *Jak zostać ulubionym tłumaczem producenta wersji lektorskich, czyli szeptanki od kulis* opisała, jak wygląda proces przygotowywania polskiej wersji językowej i dlaczego ważne jest opracowanie listy dialogowej w taki sposób, aby niepotrzebnie nie przedłużać tłumaczenia.

Obrady zakończyły się elementem humorystycznym – paneliści podzielili się ciekawostkami i anegdotami ze świata AVT, a uczestnicy dowiedzieli się, że tłumacz AVT jest jak saper (myli się tylko raz), jak rolnik (jego zadaniem jest użyźnianie tekstu) oraz jak krawiec (czasem musi uszyć tekst) i że ostatecznie musi się „skalibrować”. I choć szeroko pojęte tłumaczenie audiowizualne jest często drogą przez mękę, to jednak zawsze jest nieustającą przygodą.

Opr. Aleksandra Hasior

Sekcja czeska

W sekcji skierowanej do tłumaczy języka czeskiego obradom przewodniczyła dr Anna Szuster.

Pierwszy blok szkoleniowy zatytułowany *Zagadnienia z zakresu przekładu terminologii podatkowej na przykładzie decyzji sądowych o tematach podatkowych* poprowadził doradca podatkowy Marian Martynek. Spotkanie warsztatowe stanowiło kontynuację pierwszego szkolenia z zakresu terminologii podatkowo-księgowej, które odbyło się w Ostrawie na początku 2023 roku. Podczas spotkania poruszone zostały nie tylko kwestie translologiczne, ale również podatkowo-księgowe związane z analizowanym wyrokiem sądu.

Drugi panel poświęcony był lokalizacji. Warsztat zatytułowany *Překlad a lokalizace on-line portálu pro výuku polštiny jako cizího jazyka* poprowadził dr Jiří Muryc z Uniwersytetu Ostrawskiego. Zaprezentował on platformę do nauki języka polskiego dla obcokrajowców – www.polski.info. Ostrawski wykładowca wskazał na najciekawsze problemy związane z lokalizacją portalu, a co za tym idzie, z nauką i tłumaczeniem tekstów w kombinacji polsko-czeskiej.

Opr. dr Anna Szuster

Sekcja francuska

Po otwarciu obrad, które prowadziła prof. Beata Kędzia-Klebeko, wystąpiła mgr Anna Piątkowska z referatem zatytułowanym *Aspekty bezpieczeństwa pracy tłumacza*. W prezentowanym referacie skupiła się na szeroko rozumianych zagadnieniach bezpieczeństwa zawodu tłumacza – osobistego, powierzonych dokumentów w wersji papierowej i elektronicznej oraz przetwarzanych danych.

Drugi referat, zatytułowany *Tłumaczenie ustne w sytuacjach stresujących – omówienie przypadków tłumaczeń dla policji z udziałem francuskojęzycznych klientów*, przedstawiła mgr Anna Wilczyńska, która niezwykle interesująco odpowiedziała na pojawiające się często w pracy tłumacza pytania: „jak utrzymać emocje na wodzy podczas tłumaczeń ustnych”, „jak oszczędzać energię i planować pracę tłumacza tak, by stała się efektywna” oraz, co istotne, „jak nadążyć za tempem wypowiedzi mówcy”.

Z kolejnym referatem pod tytułem *Tłumacz wobec zmian zachodzących w języku* wystąpił mgr Jacek Giszczak. Prelegent zwrócił uwagę na kwestię

zachodzących zmian językowych, budzące emocje feminatywy i słowa „napiętnowane”, takie jak „Murzyn” czy „Indianin”, a także na konsekwencje sporów o słowa w pracy tłumacza.

Następny referat, zatytułowany *Insekt czy mucha? Między generalizacją a precyzją, czyli o relacji między hiperonimami a hiponimami w kontekście tłumaczeń tekstów popularnonaukowych i literackich*, zaprezentowała prof. Jolanta Rachwalska von Rejchwald. Prelegentka położyła nacisk na znaczenie i wpływ relacji hipero-hiponimicznych na logikę układu nad- i podrzędności w dociekaniu wyrazu intencji autora w tłumaczeniach tekstów naukowych i popularnonaukowych.

Ostatni referat wygłosił prof. Pierre-Frédéric Weber. Jego wystąpienie pt. *Le traducteur et le robot. Les défis de l'intelligence artificielle* było poświęcone znaczeniu, jakie przyjmują w pracy tłumacza narzędzia sztucznej inteligencji, akcentując wartość dodaną czynnika ludzkiego i ryzyka nadużyć związanych z niekontrolowanym wykorzystaniem sztucznej inteligencji w przekazywaniu treści między językami i kulturami.

Opr. prof. dr hab. Beata Kędzia-Klebeko

Sekcja hiszpańska

Sekcja hiszpańska obradowała pod okiem moderatorki mgr Doroty Twardo. W pierwszej kolejności uczestnicy wysłuchali bardzo ciekawego (i jakże aktualnego!) wystąpienia dr Katarzyny Popek-Bernat pt. *Wykorzystanie sztucznej inteligencji w tłumaczeniach prawniczych w parze językowej hiszpański–polski*, poświęconego wykorzystaniu sztucznej inteligencji w tłumaczeniach prawniczych polsko–hiszpańskich; wystąpienie to stało się przyczynkiem do ożywionej dyskusji, która – jak sądzimy – będzie kontynuowana w ramach kolejnych szkoleń prowadzonych przez wymienioną prelegentkę.

Następnie głos zabrała mgr Alicja Serafin, która w wystąpieniu pt. *Latyno-amerykański ekspres tłumaczeniowy – terminología jurídica, traductores e intérpretes jurados en Latinoamérica*, w podziale na część warsztatową i teoretyczną, skupiła się na specyfice tłumaczenia terminologii prawniczej w wersji latyno-amerykańskiej oraz przybliżyła status prawny tłumacza przysięgłego w wybranych krajach Ameryki Łacińskiej.

Po powyższej prezentacji uczestnicy wysłuchali mgr Danieli Banaszekiewicz de Vela, która w referacie pt. *Tłumaczenie gwatemalskich dokumentów. Wybrane zagadnienia* skupiła się na temacie tłumaczy przysięgłych i tłumaczeniach poświadczonych w Gwatemali.

Kolejnym punktem programu były miniwarsztaty przygotowane przez mgr Katarzynę Bondaruk-Augustyńczyk, pt. *Prawo karne w praktyce – o łatwych słowach w trudnych kontekstach*. Autorka skupiła się zagadnieniach terminologii z zakresu prawa karnego i „łatwych” słowach (*diligencias, comparecencia* i in.) w trudnych i mało oczywistych kontekstach.

Obrady sekcji zakończyły się tertulią poświęconą tłumaczeniu odpisów z KRS i Registros Mercantiles, moderowaną przez mgr Katarzynę Bondaruk-Augustyńczyk, mgr Annę Poławską i mgr Dorotę Twardo; przez ponad godzinę dyskutowaliśmy o naszych wątpliwościach związanych z „krs-ową” terminologią (administrador único, consejero delegado, zarząd jednoosobowy, reprezentacja samodzielna itp.), strukturą organu zarządzającego w Hiszpanii i w Polsce i in.

Opr. Dorota Twardo

Sekcja niemiecka

W sekcji niemieckiej gościliśmy czworo prelegentów: mgr Tatianę Kaczorowską, dr Magdalенę Łomzik, dr Izabelę Kein oraz dra hab. Artura D. Kubackiego, prof. UKEN.

Pani Kaczorowska, tłumacz przysięgły języka niemieckiego, tłumacz w dziale *German Desk* międzynarodowej kancelarii prawnej we Wrocławiu, a także prezes Zarządu Dolnośląskiego Koła PT TEPIS, przygotowała bardzo aktualny temat *Ustawa o ochronie sygnalistów – problematyka i podstawowa terminologia polsko-niemiecka*. Prelegentka omówiła nowe regulacje wynikające z ustawy, która weszła w życie z dniem 25 września 2024 r., w tym kwestie dotyczące sygnalistów, naruszeń podlegających zgłoszeniu, zasad zgłaszania naruszeń, a także ochrony sygnalistów, działań następczych i nowych obowiązków dla organizacji. Pani Kaczorowska omówiła polsko-niemiecki glosariusz podstawowych pojęć oraz przykładowe dokumenty dotyczące tej tematyki.

Kolejna prelegentka to dr Magdalena Łomzik, adiunkt w Katedrze Językoznawstwa Niemieckiego Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz tłumacz przysięgły języka niemieckiego, która specjalizuje się w przekładzie tekstów medycznych. Jej wystąpienie było poświęcone *Polskim i niemieckojęzycznym nazwom stanowisk lekarskich w tłumaczeniu*. Jak celnie zauważyła prelegentka „w tekstach medycznych nazwy stanowisk lekarskich wydają się najmniej istotnym elementem dokumentacji

medycznej, jednakże ze względu na różnice w strukturze organizacyjnej placówek medycznych w Polsce i krajach niemieckojęzycznych oraz brak rzetelnych dwujęzycznych narzędzi warsztatowych niejednokrotnie przysparzają one trudności przy ich tłumaczeniu”. Podczas warsztatów zostały omówione nazwy stanowisk lekarskich z krajów niemieckojęzycznych i Polski oraz proponowane ich polsko- i niemieckojęzyczne odpowiedniki.

Po raz pierwszy na warsztatach wystąpiła dr Izabela Kein, z wykształcenia socjolog, a także tłumacz przysięgły przy Sądzie Krajowym w Hanowerze (Dolna Saksonia) i w Kassel (Hesja), specjalizująca się w tłumaczeniach środowiskowych, marketingowych i transkrecji. Pani Kein przedstawiła *Zawód tłumacza przysięgłego w Niemczech w świetle nowego ustawodawstwa. Wymagania egzaminacyjne i uznawanie kwalifikacji zdobytych za granicą*. Tematyka jest szczególnie aktualna, ponieważ w dniu 1 stycznia 2023 r. w Niemczech weszła w życie nowa ustawa regulująca zawód ustnych tłumaczy sądowych (Gerichtsdolmetschergesetz). Regulacje te zostały przejęte przez poszczególne kraje związkowe i rozszerzone przez nie na tłumaczy pisemnych (Übersetzer). Przedmiotem wystąpienia była analiza skutków nowych przepisów dla osób wykonujących zawód tłumacza: zarówno dla kilku tysięcy tłumaczy sądowych, którzy nie ukończyli studiów kierunkowych, jak i dla kandydatów na tłumaczy, którzy zdali egzamin państwowy w innym kraju.

Stałym i cenionym prelegentem warsztatów na konferencjach TEPIS-u oraz szkoleń w naszym Towarzystwie jest dr hab. Artur D. Kubacki, prof. UKEN, tłumacz przysięgły języka niemieckiego i członek Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, autor wielu cennych publikacji dla tłumaczy przysięgłych. Tym razem wystąpienie prelegenta było poświęcone *Tłumaczeniu nazw zawodów w parze językowej polski–niemiecki – wczoraj i dziś*. Prelegent skupił się na przekładzie niemieckich nazw zawodów w ujęciu synchronicznym i diachronicznym, przedstawił nazwy zawodów według kryteriów językowych, a następnie przyjętą przez urzędy metodologię tłumaczenia wymienionych terminów w przeszłości. Wystąpienie zakończyły współczesne strategie i techniki tłumaczenia oficjalnych nazw zawodów z języka niemieckiego i na język niemiecki, ujęte w formie uniwersalnego modelu tłumaczenia.

Opr. dr Marta Czyżewska

Sekcja rosyjska

W części warsztatowej słuchacze sekcji rosyjskiej wysłuchali czterech różnorodnych wystąpień dotyczących przekładu tekstów prawnych i prawniczych.

Dr Larisa Kolobkova skupiła się na analizie wybranych nieoczywistych „błędów krytycznych” w przekładzie z języka polskiego na język rosyjski tekstów z zakresu prawa karnego i ich wpływie na właściwe rozumienie treści. Szczególną uwagę poświęcono kluczowym dla tekstów prawnych terminom „podejrzany” i „zbrodnia” oraz charakterystycznym dla języka prawniczego konstrukcjom modalnym wyrażającym możliwość.

Kolejne wystąpienie dotyczyło praktycznych zagadnień związanych z tłumaczeniem umów deweloperskich z języka polskiego na język rosyjski. Prelegentka, dr Małgorzata Kulikowska, w oparciu o polskie przepisy prawa scharakteryzowała umowę deweloperską, nakreśliła także stojące przed tłumaczem wyzwania terminologiczne. Zaproponowane ekwiwalenty terminów polskich w języku rosyjskim zostały zebrane w formie glosariusza, przedstawiono spis wybranej literatury przedmiotu.

Trzecia z prelegentek, dr Magdalena Majchrzyk, pełniąca od 2013 r. funkcję Konsultantki Państwowej Komisji Egzaminacyjnej ds. Przeprowadzenia Egzaminu na Tłumacza Przysięgłego Języka Rosyjskiego w Ministerstwie Sprawiedliwości podzieliła się ze słuchaczami swoimi praktycznymi uwagami i spostrzeżeniami dotyczącymi egzaminu na tłumacza przysięgłego. Omówione zostały najczęściej pojawiające się błędy w parze językowej rosyjski-polski i polski-rosyjski, najczęstsze pułapki językowe, analizie poddano także wybrane przyczyny skutkujące niską zdawalnością egzaminu.

Obrady zakończyło wystąpienie dra. Dariusza Gancarza, który skomentował różnicę znaczeniową pomiędzy czynem zabronionym a przestępstwem. Prelegent przedstawił także klasyfikację przestępstw z uwzględnieniem ciężaru, winy, formy czynu, skutku, typu i trybu ścigania oraz wskazał trudności, które napotykają tłumacze języka rosyjskiego w związku z przekładem terminologii dotyczącej czynu zabronionego i przestępstwa.

Dużą zaletą obrad w sekcji był praktyczny wymiar przedstawionych zagadnień i przytaczanych przykładów, aktywne dzielenie się wiedzą i wzajemna wymiana doświadczeń. Przypomniane zostały dobre praktyki translatorskie przydatne i inspirujące zarówno dla adeptów zawodu, jaki i doświadczonych tłumaczy-praktyków.

W 2024 roku sekcja rosyjska kontynuowała także szkolenie z zakresu prawa. Czterokrotnie spotkaliśmy się online z mec. Natalią Wasilenko na warsztatach tłumaczeniowych towarzyszących kolejnym modułom *Kursu prawa dla tłumaczy*. Są one znakomitą okazją do doskonalenia umiejętności przekładowych, poszerzenia wiedzy z zakresu prawa, zagłębienia się w niuanse polskiego i rosyjskiego systemu prawnego oraz twórczych dyskusji dotyczących przekładu terminów prawnych i prawniczych.

Opr. Urszula Deja

Sekcja ukraińska

Uczestnicy wysłuchali pięciu wystąpień na tematy aktualne pod względem merytorycznym i praktycznym.

Warsztaty otworzyła moderatorka sekcji, dr n. hum. Maja Werbeniec-Michalak, prezentacją pt. *Transliteracja na styku języków – radzieckie vs. ukraińskie dokumenty stanu cywilnego* poświęconą przyczynom, skutkom i metodom rozwiązania problemu obserwowanej niespójności w pisowni imion i nazwisk w tłumaczeniach z języka rosyjskiego i ukraińskiego na język polski. Przedstawiono praktyczne narzędzia służące ujednoliceniu zapisów. Po raz pierwszy zaproponowano algorytm postępowania przy odtwarzaniu zapisu imienia ojcowskiego i imion przodków, którzy nie posługiwali się dokumentami podróży. Uczestnicy zostali zapoznani z różnymi wariantami uwag tłumacza, sformułowanymi dla nazwisk dawnych obywateli radzieckich w zależności od ich narodowości i uzyskanego po rozpadzie ZSRR obywatelstwa.

Kolejną prelekcję pt. *Nazwy geograficzne z obszaru Ukrainy* wygłosiła mgr Dorota Pawłowska. W prezentacji nawiązującej do prac Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej prelegentka przeanalizowała zasady pisowni nazw ukraińskich miejscowości, głównie – lecz nie jedynie – w kontekście tłumaczeń ukraińskich aktów stanu cywilnego. Prelegentka odnotowała pewną dowolność w interpretacji wytycznych KSNG z dnia 29 czerwca 2016 r., dotyczącą pisowni nazw niedużych miejscowości, dla których Komisja nie ustaliła polskiej nazwy. Prezentacja stała się impulsem do dyskusji na temat przyczyn i konsekwencji rozbieżności w zapisach takich nazw. Tłumacze zgodzili się co do tego, że bez względu na istniejące uregulowania, nadal spotykają się z sytuacjami budzącymi ich wątpliwości.

Mgr Yuliya Gogol w wystąpieniu pt. *Zbrodnie wojenne: nazewnictwo ukraińskich organów ścigania i słownictwo* zwróciła uwagę, że w warunkach stanu wojennego na Ukrainie powstało wiele nowych jednostek administracji wojskowej i wojskowo-cywilnej. Na przykładzie nowo utworzonej jednostki w schemacie organizacyjnym Biura Prokuratora Generalnego Ukrainy, odpowiedzialnej za ściganie osób, które popełniły przestępstwa w czasie trwania konfliktu zbrojnego, prelegentka omówiła nazwy i zaprezentowała przykłady tłumaczeń wybranych stanowisk służbowych, wskazując na ich rozbudowaną formę. W trakcie wystąpienia nie zabrakło wartościowych spostrzeżeń z praktyki zawodowej tłumaczki ustnej na temat koniecznej w tym zawodzie empatii i sposobów radzenia sobie z obciążeniem psychicznym podczas wykonywania tłumaczeń o tematyce wojennej.

Dwa bardzo ciekawe tematy podjął mgr Vadym Rekel. W pierwszym z wystąpień, zatytułowanym *Rola tłumacza w postępowaniu karnym o przestępstwo oszustwa metodą na Blik – wybrane praktyczne zagadnienia*, scharakteryzował proceder, który w ostatnich latach przybiera na sile. Prelegent opowiedział o przebiegu postępowania w tego typu sprawach i roli tłumacza, podkreślając konieczność zachowania terminów procesowych, a także przytoczył przykłady żargonu, którym posługują się sprawcy. Natomiast drugie wystąpienie o intrygującym tytule, tj. *Podatkowe i księgowe aspekty prowadzenia kancelarii tłumacza przysięgłego, czyli jak płacić mniej podatków* dotyczyło praktycznych kwestii podatkowo-księgowych, poczynawszy od form prowadzenia rozliczeń z organami, poprzez organizację księgowości, skończywszy na zasadach wystawiania rachunków i innych dokumentów księgowych. Dla zebranych była to cenna lekcja księgowości.

Opr. dr Maja Werbeniec-Michalak

Laur Tłumacza 2024 – rozstrzygnięcie konkursu

Po raz szósty, 19 października 2024 roku, podczas konferencji „Tłumacz w (nie)bezpiecznym świecie” w Krakowie Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS uhonorowało nagrodami Laur Tłumacza postaci szczególnie zasłużone w branży tłumaczeniowej.

W kategorii *osoba zasłużona dla środowiska tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych* nagrodę otrzymali: **mgr Joanna Miler-Cassino** oraz **dr Edward Szędzielorz**.

Joanna Miler-Cassino jest tłumaczem przysięgłym i specjalistycznym języka angielskiego, członkiem ekspertem PT TEPIS. Została wyróżniona w uznaniu dla wieloletniej pracy na rzecz PT TEPIS i środowiska tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, za aktywność w roli wiceprezes Rady Naczelnej, członka Sądu Koleżeńskiego, a także wiceprezes Europejskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Sądowych EULITA.

Dr Edward Szędzielorz jest tłumaczem przysięgłym języka rosyjskiego, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej przy Ministrze Sprawiedliwości, członkiem Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych przy Ministrze Sprawiedliwości, członkiem ekspertem PT TEPIS. Został wyróżniony w uznaniu dla wieloletniej pracy na rzecz PT TEPIS oraz środowiska tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, za aktywność w roli współzałożyciela oraz wiceprezesa PT TEPIS, przewodniczącego Kolegium Ekspertów PT TEPIS.

W kategorii *tłumacz przysięgły wyróżniający się wiedzą, wieloletnim doświadczeniem i dorobkiem zawodowym* nagrodę otrzymała mgr Anna Halczak – tłumaczka przysięgła języka chorwackiego, tłumaczka zewnętrzna Trybunału Sprawiedliwości UE, tłumaczka specjalistyczna języka chorwackiego, członek ekspert PT TEPIS. Została wyróżniona za aktywność w roli członka Rady Naczelnej, członka Sądu Koleżeńskiego, współzałożycielki sekcji języków południowo- i zachodniosłowiańskich PT TEPIS.

W kategorii *instytucja zasłużona dla środowiska tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych* nagrodę otrzymał Dział Literatury Obcojęzycznej Wydawnictwa C.H. BECK, który jest liderem na rynku publikacji prawniczych, wieloletnim wydawcą serii „Egzamin na tłumacza przysięgłego”, a także książek z języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego, hiszpańskiego i włoskiego, tłumaczeń wielu polskich ustaw, aktów prawnych i dokumentów specjalistycznych, podręczników i słowników, monografii obcojęzycznych, a także innych cennych publikacji prawniczych. Dział Literatury Obcojęzycznej Wydawnictwa C.H. BECK wyróżniono w uznaniu wybitnej działalności wydawniczej na rzecz środowiska tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, za aktywność w roli partnera i sponsora konkursu dla studentów „Prawo w tłumaczeniu”, jak również innych inicjatyw wspierających młodych adeptów zawodu.

Opr. dr Aleksandra Podgórniak-Musil

Wyjazd integracyjno-szkoleniowy do Londynu

Od 30 stycznia do 1 lutego 2025 r. członkowie PT TEPIS przebywali na wyjeździe szkoleniowo-integracyjnym w Londynie, połączonym z obchodami 5. rocznicy powstania Zagranicznego Koła PT TEPIS. W wyjeździe wzięło udział ok. 35 osób ze wszystkich zakątków Polski, a także z Belgii, Czech, Irlandii, Niemiec i Wielkiej Brytanii. W ramach programu uczestnicy mieli okazję przysłuchać się rozprawom w kilku z najważniejszych sądów w Wielkiej Brytanii, takich jak: Central Criminal Court (Old Bailey), Royal Courts of Justice czy Supreme Court of the United Kingdom, obejrzeć przedstawienie *Witness for the prosecution*, wziąć udział w urodzinowej kolacji Koła Zagranicznego połączonej z quizem, zwiedzić różne rejony Londynu samodzielnie i z przewodnikiem, a także odwiedzić instytucje ważne dla Polonii brytyjskiej (m.in. *Instytut Polski i Muzeum gen. Sikorskiego*).

Wydarzenie to zorganizowane przez Zagraniczne Koło na czele z jego Prezesem Sławomirem Bańcyrowskim, który poświęcił wiele energii i czasu na jego organizację, okazało się wielkim sukcesem, co potwierdzają poniższe wypowiedzi uczestniczek wyjazdu.

Wyjazd do Londynu okazał się podróżą nie tylko w głąb angielskiego systemu prawnego, ale przede wszystkim w świat pasji, inspiracji i relacji. Już w trakcie wspólnych przygotowań czuliśmy, że czeka nas coś wyjątkowego – poznawanie miasta, które tętni historią, kulturą i nowoczesnością w grupie pełnej nietuzinkowych osób.

Specjalnym punktem programu były wizyty w prestiżowych instytucjach brytyjskiego wymiaru sprawiedliwości, takich jak The Old Bailey, Royal Courts of Justice oraz The Supreme Court of the United Kingdom. Pozwoliły nam one stanąć u progu wielowiekowej tradycji, a każda sala opowiadała swoją niepowtarzalną historię. Obserwowanie posiedzeń sądu było wyjątkowo cenną lekcją na temat zwyczajów i atmosfery panującej podczas rozpatrywania spraw i wydawania orzeczeń.

Kolejną wyjątkową atrakcją była wycieczka z przewodnikiem po Inns of Court, gdzie tradycja prawnicza spotyka się z elegancją i wyrafinowaniem. To doświadczenie nie tylko wzbogaciło naszą wiedzę, ale także zainspirowało do refleksji nad historią i spuścizną kulturową związaną z zawodami prawniczymi.

Największą radość stanowiło jednak spotkanie z gronem wybitnych tłumaczy z różnych części Polski i nie tylko. Wymiana doświadczeń, swobodna rozmowa oraz możliwość nawiązywania trwałych znajomości nadały wyjazdowi szczególny,

integracyjny charakter. Każde spotkanie było dowodem na to, jak bardzo pasja do tłumaczenia łączy ludzi niezależnie od różnic między nimi.

Ten wyjazd był dla mnie niezwykle wartościowym wydarzeniem; źródłem nie tylko cennej wiedzy, ale także inspiracji i motywacji do dalszego rozwoju. Jestem niezmiernie wdzięczna pomysłodawcom i organizatorom za stworzenie bogatego programu, dopracowanie go w każdym calu i czuwanie nad jego sprawną realizacją w przyjemnej, wręcz rodzinnej, atmosferze. Liczę na kolejne podobne wydarzenia.

Karolina Szymańska, tłumacz przysięgły języka angielskiego

Wyjazd do Londynu był przede wszystkim fantastyczną okazją, aby poznać się i wymienić doświadczeniami z innymi tłumaczami. Sam program wydarzenia był spełnieniem marzeń prawdopodobnie każdego tłumacza przysięgłego języka angielskiego – wizyta w sądzie karnym Old Bailey podczas rozprawy o zabójstwo, przysłuchiwanie się obradom sądu apelacyjnego w The Royal Courts of Justice oraz zwiedzanie Sądu Najwyższego Zjednoczonego Królestwa. Był też czas na przyjemności kulinarne i rozrywkę: przedstawienie teatralne na podstawie sztuki Agathy Christie „Świadek oskarżenia” oraz, w moim przypadku, kultowy musical „Hamilton” w Victoria Palace Theatre. Podsumowując, był to wyjazd pełen wrażeń i niezapomnianych chwil oraz cenne źródło wiedzy językowej i kulturowej. Organizatorom należą się ogromne gratulacje i podziękowania za świetny pomysł i organizację wyjazdu.

Magdalena Sawin, tłumacz przysięgły języka angielskiego

Wyjazd do Londynu przerósł moje najśmielsze oczekiwania – był fantastyczny! Już od pierwszych chwil czułam ekscytację, a każde kolejne doświadczenie tylko ją potęgowało. Serdecznie dziękuję za inspirujące spotkania online przed podróżą – były one doskonałym wstępem do tej niezwykle przygody. Ogromne uznanie należy się Sławkowi za perfekcyjną organizację i dopracowany w najmniejszych detalach program.

Radość towarzyszyła nam już w samolocie, gdy w oknie po prawej stronie dostrześliśmy majestatyczny gmach parlamentu i słynny Big Ben. Polecany hotel okazał się świetnym wyborem – doskonała lokalizacja i smaczne śniadania umilały każdy poranek. Szczególne podziękowania kieruję do mojej niezastąpionej współlokatorki – Asiu, jesteście prawdziwym aniołami! Atmosfera wyjazdu była wyjątkowa, a serdeczność i otwartość wszystkich uczestników sprawiły, że każda chwila była niezwykle przyjemna. Możliwość osobistego poznania tylu wspaniałych osób z naszej grupy była dla mnie prawdziwą radością. Dziękuję Wam za wartościowe rozmowy – zarówno te zawodowe, jak i te bardziej osobiste.

Na zawsze zapamiętam niezwykle momenty tej podróży: w pierwszym dniu naszego wyjazdu wizytę w sądzie karnym i udział w przesłuchaniu młodego chłopaka podejrzanego o morderstwo, spacer pod katedrą św. Pawła, przejście przez Millennium Bridge, odwiedziny w teatrze Globe oraz zachwycający widok na Tamizę z Tate Modern. Niezwykle ciekawym doświadczeniem była także wizyta w oryginalnym muzeum archeologicznym oraz spacer w promieniach słońca obok Trafalgar Square, Big Bena i budynku parlamentu. Wyjątkowym akcentem naszego wyjazdu był wieczór w pubie The Grange, gdzie nie tylko delektowaliśmy się wysmienitą kolacją,

ale również świętowaliśmy 5-lecie istnienia Zagranicznego Koła TEPIS, kosztując przepyszny tort oraz angielskie piwo i cydr. Całość uświetnił zabawny i angażujący quiz, który dostarczył nam wielu emocji.

Kolejny dzień upłynął nam w towarzystwie niezwykle ciekawego przewodnika, który z pasją odpowiadał na nasze pytania. Wizyty w Sądzie Królewskim i Sądzie Najwyższym były fascynujące, a zwieńczeniem dnia stało się rewelacyjne przedstawienie "Świadek oskarżenia" Agathy Christie w London County Hall.

W sobotę miałyśmy okazję odkrywać bardziej kolorowe oblicze Londynu – Notting Hill, luksusowe wnętrza Harrodsa, dostojny Pałac Buckingham, tętniące życiem Piccadilly Circus, Oxford Street oraz monumentalny Tower Bridge. Niedziela zaś rozpoczęła się od tradycyjnego angielskiego śniadania, a spacer po malowniczych uliczkach Ealing pozwolił nam jeszcze raz nacieszyć się atmosferą miasta.

To była niezapomniana podróż, pełna wrażeń i inspiracji. Jestem pewna, że jeszcze wrócę do Londynu. Z całego serca dziękuję TEPIS i Zagranicznemu Kołu TEPIS za możliwość uczestnictwa w tym niezwykłym wyjeździe.

Aleksandra Bacz, tłumacz przysięgły języka angielskiego

Możliwość wejścia na galerię dla publiczności w londyńskich sądach: Old Bailey, Royal Court of Justice, the Supreme Court, a następnie the City of London Magistrates' Court i Crown Court Southwark i obserwowania pracy sądu w sprawach dotyczących (kolejno) zabójstwa, wykorzystywania seksualnego, kompatybilności ustaw, szamotaniny przed pubem z napaścią na policjanta i hurtowego fałszowania dokumentów, przeplatana zwiedzaniem Londynu i integracją w gronie pełnych pasji tłumaczy przysięgłych z Polski i zagranicy, to rzeczy, które na zawsze pozostaną w mojej pamięci, a zawdzięczam to profesjonalnej organizacji tegoż wydarzenia przez Zagraniczne Koło PT TEPIS (szczególne podziękowania dla jego szefa) przy wsparciu Zarządu PT TEPIS. BRAWO!"

Ewa Drobik, tłumacz przysięgły języka angielskiego

Organizacja szkolenia łączącego w sobie dyskusje na temat odmiennych systemów prawnych, z omówieniem terminologii, różnic kulturowych i wizytami studyjnymi w angielskich sądach różnych instancji (Central Criminal Court, The Royal Court of Justice, The Supreme Court) wraz z uczestnictwem w rozprawach dotyczących przestępstw dość ciężkiego kalibru dla około trzydziestoosobowej grupy tłumaczy przysięgłych — w szczególności zważywszy na to, że ten wolny zawód wykonywany jest przez osoby niezależne, krytyczne, o silnych charakterach — to ogromne wyzwanie, któremu Zagraniczne Koło PT TEPIS sprostało wręcz wyśmienicie!

Precyzyjnie przemyślany program szkolenia obejmował również wycieczkę z przewodnikiem po The Inns of Court College and Advocacy, można było przejść obok, lub wejść do środka kościoła Templariuszy, czy też przypomnieć sobie historię rzymskiego Londinium podczas magicznej wystawy w ruinach Mitreum. Wizyta w londyńskim teatrze nad brzegiem Tamizy na adaptacji sztuki Agaty Christie „Świadek oskarżenia” to także ciekawe przeżycie idealnie wpasowane w interesującą nas tematykę. Zdobyta wiedza została ugruntowana w formie quizu w stylowym angielskim pubie podczas świętowania 5 rocznicy powstania Zagranicznego Koła PT TEPISw niezwykle żywiołowej i serdecznej atmosferze. To z pewnością jedno z najcenniejszych doświadczeń na mojej zawodowej ścieżce. A Londyn? Wiadomo... za każdym razem można go odkrywać na nowo.

Katarzyna Danielczyk, tłumacz przysięgły języka angielskiego

Wyjazd do Londynu był dla mnie zawodową i towarzyską ucztą. Zawodową – bo poznałam trzewia fascynującego brytyjskiego systemu wymiaru sprawiedliwości, odwiedzałam fantastyczne gmachy sądowe, podziwiając wszystko, od bajecznych klatek schodowych po papierowe wokandy. Towarzyską – bo w ciągu tak krótkiego czasu jeszcze nigdy nie poznałam tylu mających podobne fascynacje, wspaniałych osób, z którymi mogłam godzinami rozmawiać, wymieniać się spostrzeżeniami i od których mogłam się uczyć. A wszystko to w przemiłych dla mnie okolicznościach przygody – cudownym Londynie, którego wielkość, a jednoczone sprawność komunikacyjna sprawiły, że wszystkie nasze liczne grupowe wyprawy, przejścia, przejazdy czy zbiórki dołożyły się do naszej integracji, realizując z naddatkiem cel tego wyjazdu.

Paulina Korczyńska-Fajer, tłumacz przysięgły języka angielskiego

A oto kilka pamiątkowych fotografii:

Opr. Sławomir Bańcyrowski i Redakcja

Zarządy Kół XII kadencji

Od wielu lat w strukturze TP TEPIS ważną rolę odgrywają koła terenowe. Zgodnie ze Statutem, zadaniem koła jest „podejmowanie inicjatyw zmierzających do realizacji celów Towarzystwa na terenie działania Koła oraz – w uzgodnieniu z Radą Naczelną lub prezesem PT TEPIS – podejmowanie działań w celu realizacji tych inicjatyw”. Szczegółowy tryb działalności Koła jest określony w Regulaminie Kół terenowych uchwalonym przez Radę Naczelną.

Członkowie koła wybierają spośród siebie zarząd, którego kadencja trwa trzy lata. W roku 2024 przypadł termin takich wyborów. Z statutowym terminem odbyły się walne zebrania członków kół, podczas których wyłoniono zarządy kół XII kadencji.

W Dolnośląskim Kole PT TEPIS do Zarządu Koła zostały wybrane następujące osoby: prezeska Tatiana Kaczorowska, wiceprezeska Sabina Bursy, wiceprezeska dr hab. Katarzyna Biernacka-Licznar oraz członkini Zarządu dr Katarzyna Witczyńska.

Górnośląskie Koło PT TEPIS powołało na funkcję prezesi Beatę Podlaską; wybrano też dwie wiceprezeski Annę Dyrek i dr Aleksandrę Rduch oraz członkinię Zarządu Beatę Marcinkowską.

W Małopolskim Kole PT TEPIS funkcję prezesa pełni Monika Maria Mostowy, wspierana przez dwie wiceprezeski Annę Labe i Małgorzatę Lipską.

Mazowieckie Koło PT TEPIS wybrało na prezeskę Annę Piątkowską, pozostałe funkcje w zarządzie zostały powierzone dwóm wiceprezeskom Karolinie Kwaczyńskiej-Sokołowskiej i Annie Korczak-Gomoli oraz członkowi Zarządu Januszowi Bylińskiemu. W grudniu 2024 r. Zarząd Koła złożył rezygnację z pełnienia funkcji. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków Koła w dniu 28.02.2025 r. wyłoniło nowy Zarząd Koła, w skład którego weszły: prezeska Anna Wilczyńska oraz dwie wiceprezeski: Ewa Skaut-Marcante i dr Ilaha Karimova.

W wyborach w **Podkarpackim Kole PT TEPIS** wyłoniono trzyosobowy zarząd: prezeską została Alicja Korzeniewska, ze wsparciem wiceprezeski Joanny Wojciechowskiej i wiceprezesa Wojciecha Pycia.

Podlaskie Koło PT TEPIS cieszy się licznym zarządem w składzie: prezeska Katarzyna Bondaruk, dwóch wiceprezesów Mirosław Stasiukiewicz i Marek Bagiński oraz członkinie Zarządu Ina Łapińska i Karolina Sacha.

Wielkopolskie Koło PT TEPIS powołało na swoją prezeskę Barbarę Kaczmarek, funkcje wiceprezesek objęły zaś dr Emilia Wojtasik-Dziekan i dr Paulina Nowak-Korcz.

Członkowie **Zachodniopomorskiego Koła PT TEPIS** wybrali zarząd w następującym składzie: prezeska Joanna Bałamącek oraz dwie wiceprezeski: prof. dr hab. Beata Kędzia-Klebeko i Paulina Leśniak.

Zagraniczne Koło PT TEPIS zwołało Walne Zebranie Członków w trybie online. Uczestniczyli w nim tłumacze z różnych krajów zrzeszeni w Kole. Funkcję Prezesa koła objął Sławomir Bańcyrowski. W skład zarządu weszły również dwie wiceprezeski dr Anna Szuster i Monika Marcula oraz członek zarządu Krzysztof Stachowski.

Opr. Krystyna Kołodziej

Z działalności Kół Terenowych

Dolnośląskie Koło PT TEPIS

- **Szkolenie kabinowe WSB Merito**

Dnia 26 września 2024 r. w gościnnych murach Uniwersytetu WSB Merito we Wrocławiu odbyło się pierwsze po wakacjach integracyjne spotkanie członków, połączone z zaznajomieniem się ze specyfiką pracy w kabinach tłumaczeniowych. Spotkanie poprowadziła wiceprezes Dolnośląskiego Koła, tłumacz przysięgły języka niemieckiego, Sabina Bursy, która odpowiada za utworzenie studiów podyplomowych z zakresu języka niemieckiego na Uniwersytecie WSB Merito we Wrocławiu oraz ich stronę merytoryczną. Członkowie koła skorzystali ze wspaniałej okazji, by poćwiczyć tłumaczenie kabinowe oraz nawiązywać relacje koleżeńsko-zawodowe.

- **Hieronimki**

Dnia 30 września 2024 r. w kawiarni *Słodki chłopak* we Wrocławiu odbyło się spotkanie hieronimkowe. Frekwencja dopisała; w spotkaniu wzięli udział również nowo zaprzysiężeni tłumacze. Gościem specjalnym była mec. Joanna Dudek, która przedstawiła zarys polskiej ustawy o sygnalistach.

- **Spotkanie hieronimkowe online**

Dnia 3 października 2024 r. miało miejsce spotkanie hieronimkowe online, które poprowadziła Sabina Bursy. Zaproszeni byli wszyscy członkowie PT TEPIS. Prelegentka omówiła praktyczne aspekty prowadzenia działalności gospodarczej przez tłumacza, m.in. opodatkowanie, księgowość, wystawianie faktur dla organów wymiaru sprawiedliwości (sądy, prokuratura, policja), osób prywatnych i firm, marketing. Nie zabrakło również informacji o tzw. „przydasiach”, które czynią życie tłumacza-przedsiębiorcy łatwiejszym.

- **Konferencja PT TEPIS w Krakowie**

Dnia 21 października 2024 r. na corocznej konferencji PT TEPIS Koło było reprezentowane przez prezesa Koła, Tatianę Kaczorowską, która w ramach warsztatów sekcji niemieckiej wygłosiła referat *Ustawa o ochronie sygnalistów – problematyka i podstawowa terminologia polsko-niemiecka*.

- **„Słowo w akcji!”**

Dnia 10 listopada 2024 r. we Wrocławiu odbyło się „Słowo w akcji! Czyli święto filologii na Uniwersytecie WSB Merito Wrocław”. Jednym z mówców

była Sabina Bursy, która omówiła ustawę o zawodzie tłumacza przysięgłego oraz praktyczne aspekty pracy tłumaczy przysięgłych. Zaprezentowała PT TEPIS i zachęciła do skorzystania z ciekawej oferty szkoleń.

- **Spotkanie świąteczne „Otul się zapachem”**

Dnia 17 grudnia 2024 r. na Uniwersytecie Wrocławskim (Wydział Neofilologii) odbyło się przedświąteczne spotkanie networkingowe, któremu towarzyszyły warsztaty robienia perfum botanicznych. Warsztaty poprowadziła tłumaczka Agnieszka Kreduszyńska-Kamionka, pasjonatka medycyny roślin i aromaterapii, edukatorka aromaterapii. Było aromatycznie, rzeczowo i fachowo!

- **Spotkanie noworoczne**

Dnia 9 stycznia 2025 r. we wrocławskim Salonie Śląskim na spotkaniu noworocznym spotkali się członkowie i sympatycy koła.

Był czas na podsumowanie minionego roku i poczynienie planów na przyszłość. Rozmowy dotyczyły m.in. podpisu kwalifikowanego, przyszłości zawodu tłumacza i wielu innych praktycznych aspektów wykonywania zawodu. Było merytorycznie, ale również serdecznie i wesoło.

Opr. Tatiana Kaczorowska

Górnośląskie Koło PT TEPIS

I. Akcje szkoleniowe i spotkania

- **Hieronimki (27 września 2024 r.)**

Coroczne świętowanie dnia patrona tłumaczy było okazją do miłego popołudniowego spotkania w gronie Tepisjan i osób niezrzeszonych; z radością odnotowano duży udział młodych adeptów zawodu, którzy podkreślali, jak cenna jest dla nich możliwość czerpania z doświadczeń tłumaczy o większym dorobku zawodowym.

- **Drugie Śniadanie Mistrzów (30 listopada 2024 r.)**

Spotkanie networkingowe tłumaczek i tłumaczy z regionu Górnego Śląska (i nie tylko), w którym uczestniczyli członkowie PT TEPIS, a także osoby niezrzeszone.

- **Spotkanie Noworoczne GKT (18 stycznia 2025 r.)**

Spotkanie było połączone z warsztatami na temat wykorzystania AI w pracy tłumacza, prowadzonymi przez dra Jana Gościńskiego.

II. Udział członków zarządu w innych przedsięwzięciach

- **Jubileusz Podlaskiego Koła TP TEPIS**

W dniach 27-29 września 2024 r. przedstawicielka Koła, Beata Marcinkowska, wzięła udział w obchodach jubileuszu Podlaskiego Koła PT TEPIS. Przemity czas spędzony na Podlasiu był okazją do wymiany doświadczeń, zacieśnienia relacji, a także przedstawienia nowego Zarządu GKT w rozmowach z przedstawicielami innych kół terenowych i zaproszenia ich do udziału w wydarzeniach branżowych planowanych na Śląsku.

- **Konferencja PT TEPIS**

W dniach 19-26 października 2024 r. przedstawicielki Koła, Anna Dyrek i Beata Podlaska, wzięły udział w corocznej konferencji PT TEPIS „Tłumacz w (nie)bezpiecznym świecie”. Warto podkreślić, że prezes GKT, Beata Podlaska, była członkiem Komitetu Organizacyjnego tejże konferencji.

- **Konferencja “Dobrostan tłumacza”**

Dnia 23 listopada 2024 r. przedstawicielki Koła, Aleksandra Rduch i Beata Podlaska, wzięły udział w Konferencji z Pozytywnym Przesłaniem *Dobrostan tłumacza*, zorganizowanej przez Lubelskie Stowarzyszenie Tłumaczy.

- **Obchody 5-lecia Zagranicznego Koła PT TEPIS**

W dniach 30-31 stycznia 2025 r. prezes honorowa dr Aleksandra Podgórnaiak-Musil wzięła udział w wyjeździe szkoleniowo-integracyjnym do Londynu, połączonym z obchodami 5-lecia Zagranicznego Koła PT TEPIS. Na prośbę zarządu GKT, Aleksandra Podgórnaiak-Musil przekazała gratulacje, życzenia oraz drobne upominki dla członków zarządu Zagranicznego Koła. Wyjazd był doskonałą okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania kontaktów międzynarodowych z członkami TEPIS-u z różnych zakątków Polski i świata.

Opr. Beata Marcinkowska

Małopolskie Koło PT TEPIS

Działalność MK TEPIS w roku 2024 koncentrowała się na kontynuowaniu projektów rozpoczętych w roku poprzednim, polegających na promowaniu Koła i Towarzystwa w lokalnych środowiskach zawodowych i naukowych oraz wśród adeptów sztuki tłumaczeniowej, organizowaniu spotkań koleżeńskich i współuczestnictwie w organizacji dorocznej Konferencji PT TEPIS, która z okazji przypadającej rocznicy 25-lecia powstania Małopolskiego Koła TEPIS odbyła się w Krakowie.

W ramach uroczystych obchodów jubileuszu 25-lecia istnienia Małopolskiego Koła PT TEPIS w Krakowie Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS zorganizowało we współpracy z Uniwersytetem

Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytetem Jagiellońskim oraz Małopolskim Kołem PT TEPIS konferencję dla tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych z kraju i zagranicy.

W ramach współpracy z Katedrą Przekładoznawstwa UJ w dniu 28 listopada 2024 r. odbyło się kolejne spotkanie przedstawicieli Małopolskiego Koła PT TEPIS – tym razem ze studentami I roku studiów stacjonarnych. Na wstępie Kierownik Katedry prof. dr hab. Maria Piotrowska przedstawiła prelegentki: Monikę Mostowy (prezes MKT) i Annę Labe (wiceprezes MKT). Po przekazaniu informacji na temat historii i działalności PT TEPIS przez Annę Labe odbyła się kolejna część spotkania prowadzona przez Monikę Mostowy. Tematem wiodącym była rola tłumaczy przysięgłych w postępowaniach przed organami wymiaru sprawiedliwości oraz w obrocie gospodarczym, szczególnie w zakresie tłumaczeń ustnych.

W piątek, 6 grudnia 2024 r., w restauracji *Smak Ukraiński* w Krakowie odbyło się tradycyjne opłatkowe spotkanie tłumaczy MK TEPIS. W spotkaniu uczestniczyła rekordowa liczba 28 osób, w tym Prezes PT TEPIS Marta Czyżewska, Wiceprezes PT TEPIS Krystyna Kołodziej, Sekretarz Generalny PT TEPIS Urszula Deja, członek Sądu Koleżeńskiego Witold Wójcik, członek Komisji Rewizyjnej Marcin Fijas, członkinie Rady Naczelnej: Katarzyna Szczygieł-Klara, Małgorzata Kulikowska i Aneta Mucha, a także Zarząd MK TEPIS w osobach: Monika Mostowy – Prezes MK TEPIS, Anna Labe i Małgorzata Lipska – Wiceprezeski MK TEPIS.

W radosnej, świątecznej atmosferze uczestnicy żywo dyskutowali na temat aktualnej sytuacji prawnej i ekonomicznej zawodu tłumacza, przyszłości profesji i podkreślali motywujące znaczenie bezpośredniego kontaktu z kolegami i koleżankami po fachu. Spotkanie było okazją do intensywnej wymiany doświadczeń z działalności zawodowej tłumaczy przysięgłych reprezentujących dziewięć języków obcych. Omówiono ponadto sprawy bieżące organizacji, sytuację prawną oraz finansową branży, aspekty współpracy z OWS oraz plany Koła na przyszłość.

Dnia 19 grudnia 2024 r. – na zaproszenie studentów Katedry Przekładoznawstwa UJ – Prezes MKT Monika Mostowy wzięła udział w uroczystym „Translating Christmas”. Podczas przedświątecznego spotkania studenci prezentowali własne tłumaczenia kolęd polskich i zagranicznych.

Opr. Zarząd Małopolskiego Koła TEPIS

Podkarpackie Koło PT TEPIS

Na początku czerwca prezes PKT Alicja Korzeniewska podjęła działania w celu wyjaśnienia z władzami Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie, coraz częściej zgłaszanego przez członków Koła problemu związanego z obowiązkiem dokumentowania przez tłumaczy przysięgłych wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu karnym, na które zaczęły powoływać się poszczególne prokuratury i sądy w świetle Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (Dz.U. 2024, poz. 615). Po interwencji prezes PKT w Wydziale Księgowości Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie uzgodniono, że do udokumentowania wydatków poniesionych na wysyłkę tłumaczenia wystarczy paragon z Urzędu Pocztowego załączony do rachunku i w nim uwzględniony. Informacja ta została przekazana członkom koła na profilu jednego z portali społecznościowych PKT.

Pod koniec czerwca odbyło się jednodniowe spotkanie wyjazdowe koła w Iwoniczu Zdroju, na którym Prezes Honorowa Katarzyna Szczygieł-Klara przybliżyła nowym członkom Zarządu zakres ich obowiązków oraz ogólne zasady funkcjonowania koła terenowego. Dnia 29.07.2024 r., jak na porę roku przystało, w Rzeszowie odbyło się spotkanie wakacyjne, podczas którego uczestnicy wymieniali się cennymi uwagami zawodowymi i doświadczeniami w zakresie współpracy z organami wymiaru sprawiedliwości.

W dniach 27-29.09.2024 r. Aneta Mucha i Katarzyna Szczygieł-Klara wzięły udział w obchodach Jubileuszu 15-lecia Podlaskiego Koła PT TEPIS w Białymstoku.

Dnia 12 października 2024 r. w jednej z rzeszowskich restauracji świętowaliśmy Hieronimki PKT. Jak co roku, członkowie PKT spotkali się, aby świętować dzień patrona tłumaczy św. Hieronima. Spotkanie miało charakter towarzyski. Obok stałych uczestników naszych spotkań, z radością powitaliśmy sympatyków i nowych członków, którzy zasilili nasze szeregi.

W dniach 19-26 października 2024 r. reprezentanci Zarządu PKT, Joanna Wojciechowska i Wojciech Pyć, wzięli udział w corocznej konferencji PT TEPIS w Krakowie. Uczestnictwo w konferencji było okazją do doskonalenia warsztatu zawodowego, spotkań networkingowych, a także poznania działalności Małopolskiego Koła TEPIS na przestrzeni lat i in.

Dnia 4 stycznia 2025 r., tuż po Nowym Roku, odbyło się spotkanie świąteczno-noworoczne PKT.

Pod koniec stycznia br. Prezes Honorowa, Katarzyna Szczygieł-Klara, wzięła udział w wyjeździe szkoleniowo-integracyjnym do Londynu z okazji obchodów 5-lecia Zagranicznego Koła PT TEPIS.

Dnia 11.02.2025 r. odbyło się spotkanie robocze PKT. Tematem przewodnim była organizacja szkolenia połączonego ze spotkaniem integracyjnym z okazji Dnia Kobiet. Poruszono również tematy związane z konkurencyjnością na rynku zawodowym, podzielono się własnymi doświadczeniami, przemyśleniami i opiniami. Spotkania robocze stanowią ważny punkt w działaniach koła, gdyż kontakty osobiste są przyczynkiem do powstania ciekawych pomysłów i projektów.

Opr. Alicja Korzeniewska, Joanna Wojciechowska

Podlaskie Koło PT TEPIS

• Wrzesień 2024

We wrześniu 2024 r. Podlaskie Koło PT TEPIS świętowało 15-lecie istnienia. W obchodach tego jubileuszu uczestniczyli goście z kół PT TEPIS z kraju i z zagranicy, uświetniając swoją obecnością program atrakcji, który obejmował m. in. zwiedzanie Białegostoku i Supraśla, wizytę w Muzeum Pamięci Sybiru oraz udział w spektaklu teatralnym.

• Październik 2024

Reprezentanci Zarządu PKT, Katarzyna Bondaruk-Augustyńczyk i Marek Bagiński, wzięli udział w konferencji PT TEPIS w Krakowie. Uczestnictwo w konferencji zaprocentowało nowymi wiadomościami i umiejętnościami, a także zacieśnieniem więzi koleżeńskich.

Opr. Katarzyna Bondaruk-Augustyńczyk

Wielkopolskie Koło PT TEPIS

- **Spotkanie noworoczne**

Otwierające działalność na rok 2024 spotkanie w gronie członków, członkiń i sympatyków Wielkopolskiego Koła TEPIS odbyło się w dniu 23 stycznia w życzliwych murach kawiarni *Ptasie Radio*. Nieformalna atmosfera sprzyjała wymianie doświadczeń, wspomnieniom oraz przyjaznemu networkingowi. W związku ze zbliżającym się upływem kadencji Zarządu Koła lat 2021–2024 przypomniano także o nadchodzących wyborach i zachęcono do zaangażowania się w działalność w ramach zarządu.

- **Spotkanie hieronimkowe**

Wielkopolskie Koło PT TEPIS spotkało się 26 września 2024 roku, by świętować popularne wśród tłumaczy hieronimki – obchody święta patrona tłumaczy, św. Hieronima ze Strydonu. Tegoroczne spotkanie pozwoliło delektować się smakołykami w doborowym towarzystwie, a przede wszystkim zacieśnić kontakty na niwie zawodowej.

- **Szkolenie (Nie)oczywista ortografia i interpunkcja dla tłumaczy**

W ramach ogólnodostępnego szkolenia dla tłumaczy wszystkich języków Wielkopolskie Koło PT TEPIS zorganizowało 16 listopada 2024 r. w Poznaniu szkolenie stacjonarne. Miało ono na celu przybliżenie zagadnień polskiej ortografii i interpunkcji. Prowadząca, dr Sonia Behrendt-Bartkowska, omówiła nie tylko obowiązujące reguły, ale i zarysowała zmiany, które będą obowiązywały

od 1 stycznia 2026 roku. Oprócz przypomnienia zasad pod względem merytorycznym, zgromadzeni słuchacze zmierzali się również z wymiarem praktycznym ich stosowania, który z kolei uświadomił wszystkim obecnym, jak skomplikowany jest nasz język ojczysty. Duże zainteresowanie tym szkoleniem dowodzi ciągłego zapotrzebowania na szkolenia z zakresu języka polskiego dla tłumaczy wszystkich specjalności i kombinacji językowych.

Opr. Zarząd Wielkopolskiego Koła PT TEPIS

Zagraniczne Koło PT TEPIS

• Październik 2024

Wśród członków Zagranicznego Koła przeprowadzono anonimową ankietę dotyczącą działalności Zagranicznego Koła. Wśród pytań znalazły się te dotyczące oceny dotychczasowej działalności ZK, oczekiwań członków, charakteru spotkań, zapraszania gości oraz tematyki szkoleń językowych, z IT lub oprogramowania oraz wykonywania zawodu tłumacza i in.

• Listopad 2024

O odbyło się spotkanie Zarządu ZK PT TEPIS. Omówiono zaangażowanie ZK oraz ewentualne propozycje koła odnośnie do badania opinii tłumaczy przysięgłych na temat prac legislacyjnych w ramach konsultacji ogłoszonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości RP nad planowanymi zmianami ustaw. Krzysztof Stachowski zadeklarował, że prześle swoje uwagi w celu dalszego ustalenia wspólnej wersji w ramach ZK. Omówiono ewentualne plany dotyczące konferencji PT TEPIS w 2025 r., w tym spotkania członków ZK na żywo,

potencjalne działania dotyczące obchodów 5. rocznicy powstania koła, terminarza spotkań członków koła, możliwość przeprowadzenia szkoleń. Zasygnalizowano powrót do tematu promocji publikacji *O zawodzie tłumacza przysięgłego w wybranych krajach świata*. Część 2 i ustalenie terminu spotkania autorskiego. Wstępnie omówiono także projekt 3. części publikacji.

ZK przesłało Radzie Naczelnej PT TEPIS uwagi i propozycje zmian do projektu ustawy o zmianie Kodeksu karnego, Kodeksu postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, dotyczących tłumaczy przysięgłych.

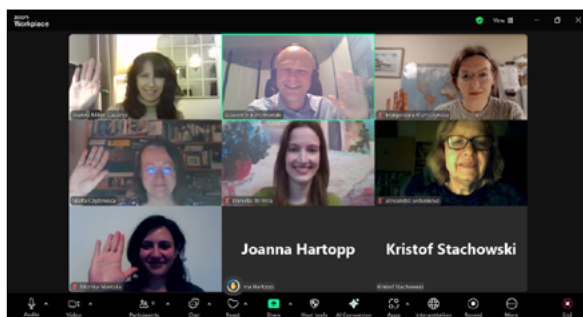
• Grudzień 2024

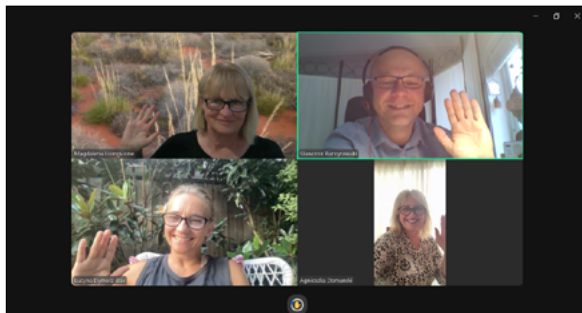
Zagraniczne Koło PT TEPIS zorganizowało pierwszą serię spotkań w formie zdalnej. Ze względu na różne strefy czasowe, w których mieszkają nasze członkinie i członkowie, osobne spotkanie zorganizowano przede wszystkim dla członkiń z Australii. W trakcie tych zebrań przedstawiono Zarząd ZK PT TEPIS oraz zapoznano się z członkiniami i członkami koła, omówiono, czym się zajmują, gdzie mieszkają i pracują na co dzień.

Odbyło się także pierwsze spotkanie organizacyjne online dla uczestników wyjazdu szkoleniowo-integracyjnego do Londynu prowadzone przez Sławomira Bańcyrowskiego.

• Styczeń 2025

Odbyły się dwa spotkania noworoczne dla członków i sympatyków ZK PT TEPIS, w podobnej formule jak poprzednio: spotkanie ogólne oraz drugie spotkanie przede wszystkim dla członkiń z Australii. Spotkanie ogólne było połączone z webinarium *Praktyczne aspekty pracy tłumacza na podstawie Kodeksu zawodowego tłumacza przysięgłego*, poprowadzonym przez Joannę Miler-Cassino. W spotkaniach wzięło udział w sumie 15 osób z takich krajów jak: Australia, Czechy, Gwatemala, Holandia, Irlandia, USA, Wielka Brytania i oczywiście Polska.

W następnych dniach odbyło się drugie spotkanie organizacyjne online dla uczestników wyjazdu szkoleniowo-integracyjnego do Londynu prowadzone przez Sławomira Bańcyrowskiego.

Dodatkowo w styczniu miało miejsce spotkanie zarządu ZK PT TEPIS, podczas którego omawiano obecne i przyszłe projekty. Poruszono następujące kwestie: potencjalne działania i zaangażowanie członków w obchody 5. rocznicy powstania ZK w ramach wyjazdu szkoleniowo-integracyjnego do Londynu, program wyjazdu opracowany przez Sławomira Bańcyrowskiego, współpraca z Anną Szuster i Moniką Marculą na miejscu szkolenia, szkolenie Joanny Miler-Cassino na spotkaniu noworocznym ZK, omówienie szkoleń prowadzonych przez dr Annę Szuster oraz propozycji przyszłych szkoleń, uczestnictwo zarządu w grupie roboczej ds. regulaminów kół, a także projektu 3. części publikacji.

W dniach 30.01-1.02.2025 r. odbył się wyjazd integracyjno-szkoleniowy do Londynu połączony z obchodami 5. rocznicy powstania ZK PT TEPIS. Temu niezwykle wydarzeniu redakcja biuletynu postanowiła poświęcić odrębny tekst, dlatego też ograniczymy się do zdjęcia wysmienitego tortu, który pojawił się w Londynie dzięki staraniom dr Anny Szuster.

Opr. Sławomir Bańcyrowski

Jubileusz TEPIS-u

26 maja 1990 r. powstało Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, wtedy jeszcze pod nazwą Polskie Towarzystwo Tłumaczy Ekonomicznych Prawniczych i Sądowych TEPIS. Z tej okazji chcielibyśmy przypomnieć krótko okoliczności powstania Towarzystwa. Wspomnień obu Pań Prezes Honorowych PT TEPIS, dr Danuty Kierzkowskiej i Zofii Rybińskiej wysłuchała w 2022 r. prezes PT TEPIS, Marta Czyżewska, a tekst został zamieszczony w Telegramie nr 20/XI/2022. Z okazji kolejnej rocznicy warto przypomnieć te wspomnienia pokazujące początki naszego Towarzystwa i sytuację tłumaczy ponad 35 lat temu.

Marta Czyżewska: Jak wyglądała sytuacja tłumaczy przysięgłych w latach 70. i 80. XX wieku?

Danuta Kierzkowska: Jako tłumacz przysięgły języka angielskiego, ustanowiony w 1970 roku, pozbawiony podstawowej wiedzy o zasadach wykonywania tego zawodu, nie mogłam – jak się okazało – oczekiwać pomocy ani ze strony sądu i jego urzędników, ani nieistniejących wtedy organizacji tłumaczy. Postanowiłam więc skorzystać z możliwości poszerzenia horyzontów językoznawczych w zakresie teorii tłumaczenia na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie w Instytucie Lingwistyki Stosowanej UW nie tylko poszerzyłam skutecznie te horyzonty, lecz również poznałam najważniejszych tłumaczy i translatoryków, którzy potem odegrali główną rolę w historii ruchu zawodowego tłumaczy w Polsce (patrz Biuletyn TEPIS nr 92 z 2020 r.).

Natychmiast po powstaniu Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich w 1981 roku, wstąpiłam do tej pierwszej zawodowej organizacji tłumaczy, której założenie było sukcesem samym w sobie. Bowiem od wczesnych lat powojennych tłumacze wielokrotnie podejmowali starania o utworzenie swojej organizacji, jednak całkowicie bezskutecznie. Jako członek STP poznałam najbardziej aktywne osoby z grona entuzjastów idei zawodowej integracji tłumaczy w Polsce.

Powstanie STP tłumacze przeżywali bardzo emocjonalnie, podświadomie doceniając historyczne znaczenie tego wydarzenia. Była to pierwsza – zupełnie nadzwyczajna w naszym odczuciu – okazja do osobistego poznania się ludzi wykonujących ten sam zawód, okazja do uświadomienia sobie wielości specja-

lizacji zawodowych i różnorodności problemów, z którymi borykali się na co dzień. Cieszyła więc świadomość wspólnych celów, która stała się fundamentem dalszych działań. Podobnie, a może nawet bardziej emocjonalnie, działa się dziewięć lat później podczas pierwszego Walnego Zgromadzenia Członków Założycieli Towarzystwa TEPIS 26 maja 1990 roku. To była wielka radość! Ale zanim do tego doszło, trzeba było przyjrzeć się życiu STP, doświadczyć dobrego i złego, aby w końcu dojrzeć do idei stworzenia nowej organizacji. Więc przglądałam się wszystkiemu uważnie. Nie traciłam czasu.

Na samym początku STP podzieliło się na sekcje: tłumaczy konferencyjnych, literackich, naukowo-technicznych, publicystycznych i przysięgłych. Od samego początku byłam aktywnym członkiem Sekcji Tłumaczy Przysięgłych STP i działałam z ogromną motywacją, która wynikała z fatalnego statusu prawnego tłumaczy przysięgłych. Prawo (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 1987 r.) stanowiło bowiem, że jedynym wymogiem ustanowienia tłumaczem przysięgłym było ukończenie studiów filologicznych, prawo nie przewidywało ani żadnych innych wymogów wobec kandydatów na tłumacza przysięgłego, ani też żadnych zasad wykonywania tego zawodu, a właściwie – funkcji pomocnika procesowego, którą wtedy pełnił ten tłumacz jako instytucja prawa sądowego. Nie istniał też żaden kodeks etyki zawodowej, ani inny dokument, który mógłby być autorytatywnym punktem odniesienia i na który można byłoby się powołać w rozmowach z ministerialnymi urzędnikami. Nie istniała też wcześniej żadna organizacja zawodowa tłumaczy, która mogłaby taki dokument stworzyć. A do tego należałoby dodać brak literatury naukowej na temat tłumaczenia, jako że translatoryka dopiero walczyła w tamtych latach o swoje miejsce wśród innych dyscyplin akademickich na polskich uniwersytetach.

Zofia Rybińska: Powiedziałbym, że zawsze była ciekawa, pełna różnego rodzaju wyzwań i niespodzianek. Pamiętajmy, że tamte lata to okres burzliwych przemian społeczno-politycznych i transformacji. Wtedy w olbrzymim tempie rosło zapotrzebowanie na tłumaczenie tekstów pragmatycznych, a jednocześnie było mniej źródeł, a dotarcie do nich utrudnione, nie mówiąc o powszechnym wówczas jeszcze braku komputerów, czy Internetu. Przypomnę, że dopiero w latach 80. i 90. XX wieku powstawały ośrodki kształcenia tłumaczy tekstów pragmatycznych. Nowopowstałe Towarzystwo TEPIS, mając świadomość konieczności kształcenia tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, organizowało spotkania, konferencje krajowe i międzynarodowe służące wymianie doświadczeń, co jak wiemy jest bardzo istotne. W 1998 r. Towarzystwo TEPIS

zainspirowało powstanie Interdyscyplinarnego Podyplomowego Kształcenia Tłumaczy w Instytucie Lingwistyki Stosowanej w Warszawie, które działa dziś. Zaczęto od sekcji angielskiej, a Danuta Kierzkowska, Dorota Staniszevska-Kowalak i ja odważnie podjęliśmy się prowadzenia zajęć warsztatowych.

Obecnie jest znacznie więcej możliwości kształcenia, dokształcania, warsztatów, nie mówiąc o publikacjach na temat przekładu czy słownikach. Dotarcie do różnego rodzaju źródeł to kwestia minut, a nie dni. Tłumaczymy też często bez konieczności wychodzenia z domu. Wysyłamy tłumaczenie do klientów w różnych częściach świata. Postęp technologiczny, komputery, Internet ułatwiały nam pracę. Przypuszczam, że nie ma już, albo jest bardzo niewiele tłumaczy, którzy używają maszyny do pisania. Kto dzisiaj jeszcze pamięta kalkę atramentową?

MCz: W jakich okolicznościach powstał pomysł utworzenia Towarzystwa TEPIS?

ZR: Na to pytanie z pewnością najlepiej odpowie Danuta Kierzkowska, inicjatorka powstania Towarzystwa, jego pierwsza prezes, a także była Przewodnicząca Sekcji Tłumaczy Przysięgłych Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich, w ramach której pomysł ten powstał. Uczestniczyłam w spotkaniach tej prężnie działającej Sekcji STP, które – pamiętam dobrze – odbywały się na ostatnim piętrze w budynku przy Marszałkowskiej 2 w Warszawie. W drugiej połowie lat 80. XX wieku STP wydało ważną dla tłumaczy pozycję *Vademecum tłumacza przysięgłego*, zbiór zasad, rozbudowany później przez Towarzystwo TEPIS w postaci *Kodeksu tłumacza przysięgłego i Kodeksu zawodowego tłumacza przysięgłego*. Tę publikację mam w swoich zbiorach do dzisiaj, tak jak wszystkie późniejsze edycje kodeksów tłumacza przysięgłego. Pamiętam, że spotkania Sekcji STP były nie tylko edukujące, ale także bardzo inspirujące. Stwarzały niepowtarzalną okazję do poznawania koleżanek i kolegów „po fachu” i wymiany doświadczeń. Wielu z tych tłumaczy, tak jak ja, było uczestnikami zebrania Komitetu Założycielskiego Towarzystwa „TEPIS” 16 grudnia 1989 roku, a jednocześnie członkami–założycielami PT TEPIS, jak chociażby Barbara Bosek, Elżbieta Łyszkowska, Aleksandra Niemirycz i oczywiście Danuta Kierzkowska.

DK: Powstanie Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich było szansą na dokonanie zmian. Tłumacze przysięgli, świadomi powszechnego wtedy niedoceniaenia ich zawodu nawet przez kolegów po fachu, doskonale wykorzystali szansę, jaką im

dała Sekcja Tłumaczy Przysięgłych STP. Pierwszym przewodniczącym Sekcji Tłumaczy Przysięgłych był Jan Trzebiatowski ze Szczecina, od roku 1983 – Witold Starzewski z Krakowa przy moim aktywnym udziale, który doprowadził do wydania przez STP *Vademecum tłumacza przysięgłego* w 1985 roku. W skład komitetu konsultacyjnego *Vademecum* weszli: Barbara Bosek, Ludwika Górna i Tomasz Rakk, którzy zostali potem członkami założycielami TEPIS-u, oraz Leonard Gliński, Halina Janowska, Aleksander Senkowski i Jerzy Roliński, którzy potem życzliwie wspierali TEPIS z pozycji członków STP.

Vademecum odegrało rolę pierwszego kodeksu etyki i praktyki zawodowej tłumacza przysięgłego w tamtych czasach, które wymagały nie tylko trudu stworzenia takiego dokumentu, lecz również autorytatywnych auspicjów. Dlatego publikacja ta została wydana przez STP jako legalnie powołaną do życia organizację zawodową tłumaczy i zawierała adnotację na stronie redakcyjnej o „uwzględnieniu uwag Ministerstwa Sprawiedliwości” – po odbytych (nie bez oporów) długotrwałych konsultacjach z urzędnikami tej instytucji.

Miałam już wtedy, jako współprzewodnicząca Sekcji Tłumaczy Przysięgłych STP, swoje koncepcje urzędowych wystąpień do władz, głównie do Ministerstwa Sprawiedliwości. Niestety, całkiem nieoczekiwanie napotykałam na przeszkody proceduralne w ramach własnej organizacji. Wszelkie bowiem wystąpienia STP do władz na piśmie musiały być – zgodnie ze statutem – sygnowane przez dwie osoby z Prezydium Zarządu Głównego. Trzeba więc było je przedtem odpowiednio przekonać, że dane wystąpienie jest konieczne lub co najmniej wystarczająco ważne. Było to w praktyce trudne i wymagające wiele zachodu, co – wraz z grupą entuzjastów – uznałam za ważny powód do pomyślenia o stworzeniu bardziej sprawnej w działaniu organizacji zrzeszającej głównie tłumaczy przysięgłych.

W międzyczasie, podczas spotkań przedstawicieli STP z urzędnikami Ministerstwa Sprawiedliwości, jako wiceprezes ds. TP podczas kadencji ówczesnego prezesa i życzliwego mi kolegi, prof. Jerzego Pierńkosa (1985-1989), nawiązałam dobry kontakt z dr. Józefem Musiołem, podówczas wiceministrem sprawiedliwości, w którego gestii leżały sprawy tłumaczy przysięgłych. Zawsze życzliwie wysłuchiwał moich relacji na temat problemów, jakie utrudniały życie tłumaczom przysięgłym. Dlatego, już w listopadzie 1989 r., obiecał mi, że poprze ideę powołania do życia nowej organizacji pn. Polskie Towarzystwo Tłumaczy Ekonomicznych, Prawniczych i Sądowych TEPIS. Potem osobiście potwierdził publicznie swoje poparcie podczas Walnego Zgromadzenia Członków Założycieli PT TEPIS w dniu 26 maja 1990 r.

MCz: Gdzie i kiedy powstało Towarzystwa?

ZR: Towarzystwo zostało zarejestrowane pod nazwą Polskie Towarzystwo Tłumaczy Ekonomicznych Prawniczych i Sądowych TEPIS, z siedzibą w Warszawie 15 lutego 1990 roku. Historyczne Walne Zgromadzenie członków założycieli Towarzystwa odbyło się w Warszawie 26 maja 1990 roku w sali 252 Gmachu Sądu Wojewódzkiego w Warszawie przy ówczesnej ul. Świerczewskiego 127 (obecnie al. Solidarności).

Pamiętam to historyczne wydarzenie bardzo dobrze, nie tylko Koleżanki i Kolegów, ważnych gości, ale także podniosłą atmosferę i nadzieje związane z powstaniem Towarzystwa, które naturalnie były olbrzymie. Pamiętam pierwsze biuro Towarzystwa, które było małe, a mieściło się w budynku Sądu. Pamięć samego Walnego Zgromadzenia wspomaga mi film, który mój mąż nakręcił, by uwiecznić to ważne wydarzenie. Z rozrzewnieniem patrzę na Koleżanki i Kolegów założycieli, wśród których są m.in. Koledzy Janusz Poznański i Edward Szędzielorz, jak i na siebie samą sprzed tylu lat. Są tam też Ci, których nie ma już w szeregach naszego Towarzystwa, a także Ci, którzy patrzą na nas „z innego wymiaru”, jak niezapomniani pierwsi wiceprezesi – Irena Grątkowska i Tomasz Rakk, czy Władysław Żeleński, sekretarz władz I kadencji.

DK: Przebieg Walnego Zgromadzenia Członków Założycieli utrwalił historyczny film dostępny dziś na stronie internetowej PT TEPIS. Film ten powstał z inicjatywy już wtedy aktywnej Tepisjanki, później prezes naszego Towarzystwa, Zofii Rybińskiej i jej męża Medarda.

Cieszyliśmy się wtedy wszyscy, ale najbardziej w gronie pierwszej Rady Naczelnej, w skład której weszli: Irena Grątkowska, Tomasz Rakk, Dariusz Chmiel, Janusz Poznański, Barbara Antonowicz, Barbara Bosek, Ludwika Górna, Elżbieta Łyszkowska, Marek Mikulski, Zofia Rybińska i Władysław Żeleński oraz – jako pierwszy prezes – Danuta Kierzkowska. Natomiast warto zwrócić uwagę na skład Komitetu Założycielskiego, gdzie znaleźli miejsce nie tylko tłumacze przysięgli: Danuta Kierzkowska i Dariusz Cichocki, bo również Irena Grątkowska – jako tłumacz prawniczy (doskonała anglistka), jak również nie sami „nowi Tepisjanie”, bo Darek Cichocki był wtedy członkiem STP.

MCz: Czy chciałaby Pani jeszcze coś dodać?

DK: Dalsze sukcesy i rozczarowania członków Towarzystwa TEPIS były regularnie opisywane w Biuletynie TEPIS, do którego odsyłam zainteresowanych

genezę powstania naszej organizacji młodych Tepisjan. Z okazji XXXII rocznicy powstania naszego stowarzyszenia składam na ręce prezesa, dr Marty Czyżewskiej, wyrazy najwyższego uznania dla dotychczasowych dokonań oraz serdeczne życzenia wszelkiej pomyślności w boju o lepszy status tłumaczy w Polsce.

ZR: Chciałabym szczególnie ciepło pozdrowić wszystkie Koleżanki i wszystkich Kolegów Członków Założycieli Towarzystwa, a z okazji 32-lecia istnienia Towarzystwa życzyć wszystkim Koleżankom i Kolegom Członkom Towarzystwa satysfakcji z bycia członkiem tej pierwszej w Polsce organizacji zrzeszającej przede wszystkim tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych, której celem realizowanym przez władze jest nie tylko szerzenie wiedzy z zakresu sztuki przekładu, ale także nieustanna walka o rangę zawodu tłumacza przysięgłego i profesjonalizm jego członków.

Wszystkim Mamom, w tym obu Mamom Tepisjankom, składamy najlepsze życzenia! Zdrowia, satysfakcji w życiu osobistym i zawodowym oraz pozytywnej energii!

Jubileusz Małopolskiego Koła PT TEPIS

Wybór miasta, w którym odbywała się organizowana we współpracy z Uniwersytetem Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie doroczna Konferencja Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS, był nieprzypadkowy – w 2024 roku obchodziliśmy bowiem jubileusz 25-lecia Małopolskiego Koła TEPIS. Z perspektywy czasu, podsumowując pozytywne opinie i serdeczne słowa kierowane pod adresem komitetu organizacyjnego, należy uznać, że Konferencja spełniła oczekiwania uczestników, których przeważającą część stanowią wymagający i dociekliwi tłumacze-praktycy.

Na przestrzeni lat wypracowaliśmy charakterystyczny dla krakowskich Repertoriów i Warsztatów styl organizacji wydarzeń branżowych skupiony na praktycznym wymiarze omawianej tematyki. Cienimy sobie współpracę z przedstawicielami organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania, zawodów prawniczych, przedstawicieli środowiska akademickiego, ponieważ sprzyja ona aktywnemu dzieleniu się wiedzą i wzajemnej wymianie doświadczeń.

Konferencję uświetniły swoją obecnością Prezes Honorowe PT TEPIS: Danuta Kierzkowska oraz Zofia Rybińska. Jednym z bardziej wzruszających mo-

mentów było wystąpienie Prezes Założyciel PT TEPIS Danuty Kierzkowskiej, która podzieliła się z zebranymi wspomnieniami dotyczącymi historii Koła Małopolskiego oraz dr inż. Marii Metzler – osoby, która 25 lat temu postanowiła przeszczepić idee PT TEPIS na krakowski grunt, zapraszając do współpracy tłumaczy przysięgłych, do dziś aktywnie działających na rzecz naszego środowiska zawodowego.

Dopełnieniem Konferencji była uroczysta kolacja w krakowskiej restauracji Patioteka, w której uczestniczyli laureaci nagrody LAUR TŁUMACZA 2024, przedstawiciele niemal wszystkich kół terenowych PT TEPIS oraz zaprzyjaźnieni tłumacze i sympatycy MKT.

Konferencyjny weekend w Krakowie miał także swoją odsłonę bez krawatki. Najwytrwalsi wyruszali wieczorami na spotkanie z *genius loci*, rozwiązywali tajemnicę znikającego płaszcza i mimo sakramenckiego zimna odkrywali uroki kryjącego się we mgle Starego Miasta. Nie mogło zabraknąć dyskusji o wyższości (a jakże!) pola nad dworem oraz inspirujących rozmów toczących się niespiesznie na Brackiej w urokliwej Nowej Prowincji. Sąsiadujący ze Starym Miastem Kazimierz również sprzyjał twórczej wymianie myśli. *Złe Maniery* nie były w stanie przeszkodzić nieopanowanemu pędowi ku zdobywaniu wiedzy. W preparatkach skrupulatnie zostały zanotowane lokalne przysmaki, takie jak cwibaki, pisingery, bośniaki i kajzerki, a słownik regionalizmów (jak głosi miejska legenda) zdawał się nie mieć końca. Wpadajcieżże częściej do Krakowa!

Opr. Urszula Deja

Jubileusz 15-lecia Podlaskiego Koła PT TEPIS

W dniach 27-28 września 2024 r. Podlaskie Koło PT TEPIS świętowało 15-lecie istnienia. Uroczyste obchody rozpoczęły się wieczornym spektaklem zatytułowanym *El Credito* na deskach białostockiego Nie Teatru. Komedia pełna nieoczekiwanych zwrotów akcji z udziałem Przemysława Sadowskiego oraz Marcela Wiercichowskiego wywołała u uczestników uśmiech do łez.

Następny dzień, tj. sobotę, 28 września, uczestnicy spędzili na kilkugodzinnym zwiedzaniu Supraśla (w programie było m.in. Muzeum Ikon i przepiękny Monaster), a po powrocie do Białegostoku udali się do Muzeum Pamięci Sybiru, poświęconego losom ludzi zesłanych w głąb Rosji od XVI do XX wieku.

Wizytę zwieńczył spacer po Białymstoku z przewodnikiem, który opowiedział ciekawe historie związane z Pałacem Branickich, kościołem farnym,

spaleniem Wielkiej Synagogi wraz z przebywającymi w niej ludźmi i wiele, wiele innych... Białostockie murale sprawiały zaś, że miejska przestrzeń wydawała się o wiele bardziej energetyczna.

Wyjazd był pełen humoru, ciepłych emocji przeżytych w niesamowitym towarzystwie i klimacie. Dość jednak o obchodach! Jubileusz to dobra okazja do przypomnienia wybranych fragmentów działalności Koła Podlaskiego w ostatnich latach:

24.11.2023 r. – XII Repetytorium Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych
Tłumaczenie dokumentów rejestracyjnych i aktów stanu cywilnego:

- *Problemy związane z tłumaczeniem dokumentów do rejestracji pojazdów sprowadzanych z zagranicy* – spotkanie z Karoliną Kochanowską, koordynatorką rejestracji oraz Michałem Łapińskim, radcą prawnym Starostwa Powiatowego w Białymstoku,
- *Tłumaczenia obcojęzycznych aktów stanu cywilnego* – spotkanie z Anetą Toczyłowską, Zastępcą Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Białymstoku;

09.06.2022 r. – *Checks and balances – What it is and how it works* – spotkanie z Leszkiem Łapińskim, absolwentem nauk politycznych na Columbia University w Nowym Jorku i doktorem prawa (Brooklyn Law School);

19.03.2021 r. – webinarium *Wybrane aspekty prawa karnego procesowego ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki terminologicznej postępowania przygotowawczego, rozpoznawczego (sądowego), wykonawczego*, prowadzący – Sędzia III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Białymstoku Tomasz Pannert;

22.02.2020 r. – laboratorium *Expertus Język polski dla tłumaczy*, prowadzący – Mateusz Adamczyk, członek Zespołu Retoryki i Komunikacji Publicznej Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN w Radzie Języka Polskiego;

01.03.2019 r. – VIII Białostockie Repetytorium Tłumaczy Przysięgłych *Prawo dla nieprawników*, prowadzący – Sędzia III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Białymstoku Tomasz Pannert oraz mgr Janusz Poznański, członek Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na tłumacza przysięgłego;

11.06.2018 r. – szkolenie *RODO dla spóźnialskich*, prowadzący – mgr Konrad Wronowski z Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku;

26.05.2017 r. – VII Białostockie Repetytorium Tłumaczy Przysięgłych *Prawo dla Nieprawników*, prowadzący – Przewodniczący III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Białymstoku sędzia Tomasz Pannert;

25.11.2016 r. – VI Białostockie Repetytorium Tłumaczy Przysięgłych:

- spotkanie z inspektorem UW, mgr Tomaszem Pilczukiem weryfikującym prawidłowość prowadzenia repertoriów,
- Udział tłumacza w postępowaniu przygotowawczym organów ścigania, prowadzący – nadinspektor policji Tomasz Szymański;

4.12.2015 r. – V Repetytorium Podlaskiego Koła w Białymstoku; udział przedstawicieli Oddziału ds. Uchodźców oraz Inspektor ds. obywatelstwa i repatriacji Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, a także przedstawicieli Wydziału ds. Cudzoziemców, Sekcji ds. Migracji Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej; udział wicewojewody podlaskiego i wręczenie w roku jubileuszowym na ręce Prezes Koła Krystyny Sachy listu gratulacyjnego z podziękowaniem.

Podlaskie Koło PT TEPIS regularnie organizuje spotkania hieronimkowe oraz noworoczne, które sprzyjają integracji tłumaczy i służą wymianie doświadczeń.

Wśród władz Koła w latach 2017-2021 były: Karolina Sacha, Krystyna Sacha, Anna Sulima oraz Ina Łapińska. W kadencji 2017-2024 w zarządzie zasiadały: Karolina Sacha, Anna Sulima, Ina Łapińska, Sylwia Januszewska, Mirosław Stasiukiewicz oraz Marek Bagiński, zaś skład zarządu na lata 2024-2027 przedstawia się następująco: prezes – Katarzyna Bondaruk-Augustyńczyk oraz dwóch wiceprezesów – Mirosław Stasiukiewicz oraz Marek Bagiński.

Opr. Aneta Mucha oraz Zarząd Podlaskiego Koła TP TEPIS

TEPIS na arenie międzynarodowej w 2024 r.

PT TEPIS jest członkiem dwóch międzynarodowych organizacji zrzeszających tłumaczy: FIT i EULITA. Nasi reprezentanci, dr Aleksandra Podgórnjak-Musil oraz Marek Kądzelski działają aktywnie w zarządach obu organizacji. Oto garść informacji z ich działań.

Międzynarodowa Federacja Tłumaczy FIT (International Federation of Translators)

FIT to międzynarodowa grupa zrzeszeń tłumaczy pisemnych, tłumaczy ustnych i terminologów. Do grupy należy ponad 100 stowarzyszeń zawodowych i instytucji szkoleniowych, reprezentujących ponad 80 tys. tłumaczy z 55 krajów. Celem federacji jest promowanie profesjonalizmu w reprezentowanych zawodach. Zrzeszenie powstało z inicjatywy Pierre'a-François Caillé (Fédération Internationale des Traducteurs) w 1953 r. i ma siedzibę w Paryżu. TEPIS jest jednym z dwóch polskich stowarzyszeń tłumaczy należących do FIT.

FIT monitoruje rynek usług tłumaczeniowych organizując min. webinaria dotyczące sytuacji tłumaczy prawniczych (jako FIT Legal Task Force). Działania są obecnie ukierunkowane na upowszechnianie zdalnego trybu pracy tłumaczy prawniczych i specjalistycznych w różnych krajach. FIT cały czas zmierza do udostępniania swoim członkom szerokiego wachlarza informacji, dotyczących korzystania z rozwiązań technologicznych i wpływu tłumaczenia maszynowego na branżę. W szczególności interesujący jest problem jakości tłumaczeń wspomaganych maszynowo i maszynowych w komunikacji prawniczej i wpływu błędów tłumaczeniowych na uczestników postępowań sądowych.

Działania podejmowane w 2024 roku przez FIT EUROPE skupiały się na obronie interesów branży tłumaczeniowej w Europie, szczególnie w obliczu wyzwań, jakie niesie ze sobą rozwój i zastosowanie systemów sztucznej inteligencji. Podjęto, między innymi, działania lobbingsowe polegające na rozesłaniu do europarlamentarzystów pisma w sprawie ochrony interesów tłumaczy w obliczu coraz częstszego użycia AI. Ponadto, zwrócono również uwagę na kwestie przetargów organizowanych z pogwałceniem praw tłumaczy do uczciwej konkurencji. Pismo to zostało rozesłane do 720 europosłów. FIT EUROPE podejmuje też działania polegające na zacieśnianiu kontaktów między organizacjami zrzeszającymi tłumaczy na naszym kontynencie.

W ramach działań skierowanych na obronę interesów tłumaczy w Europie, FIT EUROPE złożył do Komisji Europejskiej skargę dotyczącą stosowania praktyk nieuczciwej konkurencji związanych z korzystaniem i wdrażaniem zautomatyzowanego narzędzia o nazwie eTranslation, które od maja 2020 roku jest dostępne za pośrednictwem Komisji Europejskiej dla wszystkich europejskich małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Potencjalnie, celem tego narzędzia ma być zapewnienie małym i średnim przedsiębiorstwom bezpłatnego tłumaczenia dokumentów lub tekstów na i z dowolnego z 24 języków urzędowych UE oraz na i z języka islandzkiego, norweskiego i rosyjskiego, a także zagwarantowanie poufności i bezpieczeństwa wszystkich przetłumaczonych danych. W praktyce jednak jego wykorzystanie doprowadziło do pojawienia się wielkiej liczby błędnych przekładów, które następnie musiały być korygowane przez zawodowych tłumaczy. W opinii FIT EUROPE, promowanie przez Komisję Europejską korzystania z tego oprogramowania narusza przepisy Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych, gdyż Dyrektywa ta obejmuje także wolne zawody, w tym zawód tłumacza. W związku z tym, wedle argumentacji FIT EUROPE, stosowanie narzędzia eTranslation prowadzi do obniżenia pozycji tłumaczy, jako wykwalifikowanych specjalistów poprzez zezwolenie na korzystanie ze zautomatyzowanego „narzędzia” o wątpliwej dokładności i wiarygodności jest bezpośrednio sprzeczne zarówno z literą, jak i duchem wspomnianej Dyrektywy.

Ponadto FIT EUROPE zarzucił praktyce stosowanej przez Komisję Europejską sprzeczność z Dyrektywą 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych

stosowanych przez konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającą dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”). Zdaniem FIT Komisja Europejska usuwa miliony potencjalnych klientów z profesjonalnego sektora tłumaczeń, wykorzystując potężną pozycję polityczną, jaką zajmuje w UE, manipulując rynkiem (potencjalnymi klientami usług tłumaczeniowych), tym samym wdrażając w praktyce ekonomiczne zniekształcenie rynku, którego sama zabrania.

FIT EUROPE skierował w tej sprawie skargę na postępowanie Komisji Europejskiej i wniósł o natychmiastowe wycofanie eTranslation. Dialog FIT EUROPE z instytucjami europejskimi jest elementem szerszych działań podejmowanych w celu obrony sytuacji tłumaczy w Europie, zarówno w kontekście formalnej reprezentacji tego zawodu, jak i gwałtownego rozwoju systemów AI oraz związanych z nią uregulowań prawnych i rzeczywistego położenia praktykujących tłumaczy.

FIT EUROPE prowadzi również intensywny dialog z organizacjami tłumaczy w Europie. Celem jego działań jest wymiana informacji, doświadczeń i dobrych praktyk, promowanie interesów branży tłumaczeniowej, dbanie o wysoki status tłumaczy oraz zapewnienie międzynarodowej platformy kontaktu między organizacjami zrzeszającymi tłumaczy.

W ostatnim roku intensyfikacji uległy też kontakty FIT EUROPE z Polską. Od jesieni 2023 r. w europejskim zarządzie FIT zasiada przedstawiciel PT TEPIS Marek Kądzielski, tłumacz przysięgły języka angielskiego oraz prawnik pełniący w Radzie Naczelnej funkcję skarbnika. W maju 2024 r. TEPIS przyjmował u siebie przedstawicieli FIT EUROPE, a w siedzibie Towarzystwa w Warszawie odbyła się gościnnie sesja zarządu europejskiego oddziału Międzynarodowej Federacji Tłumaczy. Przy okazji wizyty w Warszawie doszło też do dwóch roboczych spotkań przedstawicieli zarządów FIT EUROPE oraz Rady Naczelnej TEPIS. FIT EUROPE jest w stałym kontakcie z PT TEPIS, wymieniając informacje dotyczące szczególnie rozwoju systemów sztucznej inteligencji i ich wpływu na sytuację tłumaczy. Jesienią bieżącego roku przedstawiciele FIT EUROPE i PT TEPIS wzięli wspólnie udział w Konferencji dotyczącej rozwoju rynku tłumaczeniowego, zorganizowanej w Warszawie przez KTLC i Textem.

FIT EUROPE zorganizował także sesję wyjazdową poświęconą sytuacji tłumaczy, która odbyła się w listopadzie na Uniwersytecie w Budapeszcie. 29 listopada 2024 odbyło się 13. Walne Zgromadzenie FIT EUROPE w Budapeszcie, podczas którego Marek Kądzielski, Skarbnik i członek Prezydium Rady Naczelnej, został ponownie wybrany do Zarządu FIT EUROPE. Dzięki temu PT TEPIS w dalszym ciągu jest reprezentowane we władzach FIT.

Europejskie Stowarzyszenie Tłumaczy Sądowych EULITA

Stowarzyszenie EULITA zostało założone w dniu 26 listopada 2009 r., działalność rozpoczęło z początkiem roku 2010. Wśród członków założycieli było także Towarzystwo TEPIS reprezentowane przez Zofię Rybińską, która od momentu wyłonienia pierwszych władz Stowarzyszenia pełniła funkcję wiceprezesa EULITA przez pełne dwie kadencje. W kolejnych kadencjach Towarzystwo TEPIS było reprezentowane we władzach EULITY przez Joannę Miler-Cassino, która pełniła funkcję członka komitetu wykonawczego w latach 2017-2020, a w latach 2020-2023 pełniła funkcję wiceprezesa EULITA. Od marca 2023 r. z ramienia TEPIS-u we władzach EULITA w kadencji 2023-2026 zasiada dr Aleksandra Podgórnika-Musil.

EULITA zrzesza 33 stowarzyszenia krajowe, w tym TEPIS. Celem działania EULITA jest działanie na arenie międzynarodowej jako platforma wymiany informacji i najlepszych praktyk w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego tłumaczy sądowych. Organizuje ponadto szkolenia, inicjuje badania naukowe i dba o etykę zawodową tłumaczy pracujących na rzecz sądów. Tym samym stowarzyszenie promuje wśród swoich członków współpracę na wielu płaszczyznach.

W 2024 r. EULITA podjęła następujące działania, w których czynnie uczestniczyła przedstawicielka TEPISU, dr Aleksandra Podgórnika-Musil:

1. Konferencja *Training the Modern Legal Interpreter and Translator* (19-20.04.2024 r., Ateny). Tematem konferencji było kształcenie pisemnych i ustnych tłumaczy prawnych i prawniczych. Wśród prelegentów byli przedstawiciele środowiska akademickiego, stowarzyszeń członkowskich, prawnicy, czynni tłumacze. Tematem, który przewijał się w wielu wystąpieniach było wpływ nowych technologii na zawód tłumacza i wynikające z tego zagrożenia dla całej branży i dla różnych aspektów wykonywania zawodu (odpowiedzialność, prawa autorskie, itp.).

2. Prace nad normami ISO (2-4.06.2024 r., Bruksela). Poprzez swoją przedstawicielkę w EULITA, TEPIS był zaangażowany w prace nad normami ISO:
  - dot. tłumaczeń pisemnych (przygotowanie tzw. specyfikacji technicznej),
  - dot. tłumaczeń ustnych prawnych i prawniczych, w tym uwzględnienie w standardzie tłumaczenia na odległość, nagrywanie tłumaczeń, odniesienie się do kwestii zagrożeń wynikających z użycia AI w tłumaczeniu prawnym i prawniczym.
3. Zorganizowano dwa spotkania nieformalne, na które zostali zaproszeni tłumacze z różnych krajów: 8 października oraz 19 listopada 2024 r. Tematem spotkań była wymiana informacji dot. wprowadzanych w kilku krajach przepisów prawnych stojących w sprzeczności z prawem do korzystania z bezstronnego tłumacza poprzez wprowadzanie urzędów korzystających ze sztucznej inteligencji.

Będąc członkiem EULITA, TEPIS jest czynnie zaangażowany w dbanie o przyszły kształt zawodu tłumacza w obliczu wchodzących z dużym impetem rozwiązań korzystających ze sztucznej inteligencji. Ponadto, niezwykle ważne jest to, że znając sytuację w innych krajach możemy – korzystając z doświadczeń zagranicznych koleżanek i kolegów – podejmować aktywności wyprzedzające wprowadzanie w Polsce szkodliwych rozwiązań, które niestety zostały już bez koniecznej rozważenia wprowadzone w innych krajach.

Opr. Marek Kądzielski, dr Aleksandra Podgórnica-Musil

Z prac Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych

Dzięki uprzejmości Prezes Honorowej TP TEPIS dr Danuty Kierzkowskiej Towarzystwo uzyskało dane liczbowe odzwierciedlające prace Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych przy Ministrze Sprawiedliwości za lata 2022-2023. Najczytelniejszą formą przedstawienia wymienionych danych jest poniższa tabela, powstała na podstawie zestawień zatwierdzonych przez Przewodniczącego Komisji sędziego Macieja Miterę.

Lp.	Analizowana wartość	Rok 2022	Rok 2023
1.	Liczba spraw KOZ do rozpoznania:	69	30
	a) zarejestrowanych w 2018 roku	2	1
	b) zarejestrowanych w 2019 roku	0	0
	c) zarejestrowanych w 2020 roku	5	0
	d) zarejestrowanych w 2021 roku	21	1
	e) zarejestrowanych w 2022 roku	41	28
2.	Liczba nowych spraw, które wpłynęły w bieżącym roku:	41	45
	a) z wniosku Ministra Sprawiedliwości	3	12
	b) z wniosku wojewodów:	38	33
	c) Wojewoda Dolnośląski	0	0
	d) Wojewoda Kujawsko-Pomorski	2	4
	e) Wojewoda Lubelski	0	1
	f) Wojewoda Lubuski	7	4
	g) Wojewoda Łódzki	1	0
	h) Wojewoda Małopolski	0	1
	i) Wojewoda Mazowiecki	0	0
	j) Wojewoda Opolski	0	0
	k) Wojewoda Podkarpacki	0	0
	l) Wojewoda Podlaski	5	6
	ł) Wojewoda Pomorski	19	12
	m) Wojewoda Śląski	1	1
	n) Wojewoda Świętokrzyski	3	3
	o) Wojewoda Warmińsko-Mazurski	0	0
	p) Wojewoda Wielkopolski	0	1
	r) Wojewoda Zachodniopomorski	0	0
3.	Liczba Spraw KOZ rozpatrywanych, w których KOZ wydała orzeczenie:	37	53
	a) kara upomnienia	4	14

	b)	kara nagany	17	22
	c)	kara pieniężna	3	4
	d)	zawieszenie prawa wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego na okres od 3. miesięcy do 1 roku:	1	1
	e)	pozbawienie prawa wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego	0	1
	f)	uniewinnienie	6	2
	g)	umorzenie postępowania	5	8
	h)	zawieszenie postępowania	0	1
4.		Liczba prawomocnych orzeczeń KOZ	37	52
5.		Liczba wniosków wycofanych przez wnioskodawców	0	0
6.		Liczba prawomocnych zwrotów wniosków – nieuzasadnione braki formalne wniosku po zwrocie wniosku	1	3
7.		Liczba wniosków o sporządzanie uzasadnienia KOZ wydanego w roku poprzednim	0	0
8.		Liczba odwołań od orzeczeń KOZ	0	0
9.		Liczba spraw, które po orzeczeniu sądu apelacyjnego zostały przekazane do KOZ do ponownego rozpoznania	0	0
10.		Liczba spraw, które przekazano z sądu apelacyjnego do KOZ, w których orzeczeniem sądu apelacyjnego zmieniono uchwałę KOZ	0	0
11.		Liczba spraw, w których KOZ nie została powiadomiona przez właściwy Sąd o zakończeniu i wyniku postępowania odwoławczego:	1	0
12.		Liczba spraw, w których po orzeczeniu sądu apelacyjnego uchylono uchwałę KOZ i umorzono postępowanie (na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 Kpk – przedawnienie karalności – sprawa z 2018 roku)	0	1
13.		Liczba spraw KOZ niezakończonych i przeniesionych do rozpoznania na kolejny rok	31	31
14.		Liczba posiedzeń / rozpraw KOZ	105	141
	a)	w pierwszym półroczu	54	74
	b)	W drugim półroczu	51	67

Analizowane parametry, chociaż skoncentrowane na krótkim okresie czasu, pozwalają na stwierdzenie, że dane liczbowe odzwierciedlają pewną stałą, m. in. w zakresie ilości spraw, a także ich rozstrzygnięć. Na tle liczby tłumaczy przysięgłych na liście prowadzonej przez ministra sprawiedliwości, można stwierdzić, że niewielki odsetek tłumaczy staje przed komisją odpowiedzialności zawodowej. Niestety, z tabeli udostępnionej przez KOZ nie wynika, jaki jest przedmiot postępowań Komisji w poszczególnych sprawach. W tym zakresie jednak pomocne są zestawienia publikowane przez poszczególnych wojewodów.

Opr. dr Małgorzata Kulikowska

Spotkanie seniorów pod orzechem

Z okazji trzydziestej czwartej rocznicy powstania Towarzystwa TEPIS, którego Walne Zgromadzenie Członków Założycieli miało miejsce dokładnie 26 maja 1990 roku, w Dzień Matki, odbyło się spotkanie seniorów. Niżej podpisana została okrzyknięta Matką TEPISu, czym nie tylko nieskromnie się chwale, ale czuję się w miłym obowiązku zapraszać z tej okazji TEPISjan do starej siedziby Biura Towarzystwa. W maju 2024 roku taka okazja znowu nadarzyła się, więc razem z obecną Koleżanką Prezes, dr Martą Czyżewską zaprosiłyśmy Seniorów na spotkanie pod gościnnym orzechem w ogrodzie domu przy ul. Brodzińskiego w Warszawie. Przybyli prawie wszyscy i zasiedli przy wspólnym stole w cieniu drzewa.

Od lewej: Maciej Kierzkowski, Elżbieta Gołębiowska, Dorota Staniszeńska-Kowalak, Teresa Skrodzka, Zofia Rybińska, Medard Rybiński, Barbara Bosek, Janusz Poznański, Marta Czyżewska, Paweł Gugala, Danuta Kierzkowska.

Natomiast Elżbieta Łyszkowska i Marek Kądzielski spóźnili się na tyle, że nie zdążyli uwiecznić się na zdjęciu pod orzechem, więc usiedli na kanapie w egzotycznym buduarze, gdzie nie raz obradowała Rada Naczelna.

Od lewej: Barbara Bosek, Janusz Poznański, Elżbieta Łyszkowska, Zofia Rybińska, Marek Kądzielski.

Była piękna majowa pogoda, więc humory dopisały i goście czuli się jak w domu. Cieszyli się własnym widokiem i możliwością obcowania ze sobą w realnym świecie. Wspominali dawne dzieje i spotkania przed laty. Wspomnienia uprzyjemniały łakocie i napoje serwowane im przez młodszych z Panią Prezes Martą na czele. Właściwie to Marta została bohaterką spotkania, bo dzięki Jej trudowi spotkanie doszło do skutku, a jego uczestnicy mogli się cieszyć pełnym komfortem i beztróską.

Nie mogły, niestety, przybyć na spotkanie dwie ważne osoby: dr Edward Szędzielorz i Joanna Miler-Cassino. Wszyscy żalowali, ale od Joasi otrzymali piękne, adresowane do obu gospodyń, życzenia, które doskonale podsumowują myśli wyrażane przy stole pod orzechem:

Aż się nie chce wierzyć, że Tępis wkracza w swój 35 rok! Umiejętność bycia razem w różnorodności, wytrwałość w działaniach i konstruktywne myślenie zawsze były ogromnym bogactwem Tępisu i osób z nim związanych, do czego obie Panie ogromnie się przyczyniłyście i nadal przyczyniacie, za co przekazuję skromne słowa podziękowania. Piszę to nie z nadzieją, lecz z pewnością, że Tępis będzie nadal rozwijał się i rósł skupiając wielu wspólnych ludzi wokół siebie i nadal przewodząc środowisku tłumaczy.

Od siebie tylko dodam, że kiedyś dowiedziałam się, iż pewien sceptyk, z boku obserwujący pierwsze poczynania Towarzystwa TEPIS, określił je z nonszalancją jako towarzystwo wzajemnej adoracji. Wbrew intencjom tego krytyka przyjąłem jego ocenę jako komplement, doceniając szczęśliwy dar losu w samym doborze tych pierwszych Entuzjastów Idei, którzy okazali się opoką i fundamentem harmonii w dalszych działaniach Tępisjan. To prawda, Joasiu, nie raz spieraliśmy się, ale zawsze wspieraliśmy się.

Opr. dr Danuta Kierzkowska

Feminity w prawie, słowotwórstwie i idiomie autora

Nowe zjawisko w języku polskim używania i tworzenia rzeczowników rodzaju żeńskiego jawi się mało wnikliwym użytkownikom tego języka jako maniera dziwna i często zabawna, choćby dlatego że zwyczajowo nie zwykło się odmieniać przez rodzaje większości nazw zawodów i tytułów. Stosuje się bowiem po prostu zdroworozsądkową zasadę obowiązującą w języku polskim, że formy męskie mogą odnosić się do obu płci (zob.: stanowisko Rady Języka Polskiego PAN w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów z 2012 i 2019 roku).

Nie wchodząc w dyskusje na temat społecznej potrzeby tworzenia feminitywów i ich wpływu na równouprawnienie kobiet w wykonywaniu zawodów i nadawaniu im tytułów, warto odnotować, że pierwsze inicjatywy w tej sprawie pojawiły się sto lat temu, a mimo to ciągle budzą w społeczeństwie pozytywne i negatywne reakcje, zarówno wiarę w potrzebę dowartościowania kobiet dyskryminowanych, jak i sceptycyzm kobiet cieszących się szacunkiem i wątpiących w sens gramatycznej kurtuazji wobec dam.

Patrząc jednak bardziej wnikliwie, należy wskazać na trzy ważne powody, dla których używanie feminitywów powinno być ograniczone do języka potocznego lub całkowicie wykluczone:

- a) poszanowanie polskiego języka prawa w nazewnictwie zawodów i tytułów administracyjnych, naukowych itp., zwłaszcza w dokumentach, tekstach prawniczych, urzędowych i publicystycznych, przez cytowanie ich w brzmieniu tam użytym,
- b) poszanowanie zasad słowotwórstwa przez wykluczenie niepoprawności gramatycznej oraz niezgodności z zaszcłściami powszechnego uzusu językowego.
- c) uszanowanie prawa autora tekstu lub wypowiedzi do swobodnego wyboru rejestru językowego w zależności od rodzaju tekstu.

Ad 1. Jedną z naczelných zasad prawa polskiego jest unifikacja terminologiczna, to znaczy stosowanie raz użytego terminu dokładnie w tej samej postaci morfologicznej bez potrzeby odmieniania rzeczowników przez rodzaje i liczby. Oznacza to, że termin *obywatel* oznacza zarazem obywatelkę, jak i obywateli obojga płci w liczbie mnogiej, która jest też domniemana i nie wymaga dodatkowego dopełnienia w postaci np. *każdy, wszyscy* itp., jak to ma miejsce

w prawie anglosaskim. Obcojęzyczni znawcy prawa wysoko cenią sobie zasady zwięzłości polskiego języka prawnego, chociaż ostatnio nie ma wśród nich dbających o „feminizację” ustawodawców niemieckich i austriackich, o czym doskonale wiedzą tłumacze tych języków.

Daleko nie szukając, zacznę od siebie. Zostałam na podstawie ustawy ustanowiona tłumaczem przysięgłym i we wszystkich dokumentach urzędowych, poczynawszy od sporządzanych przeze mnie tłumaczeń poświadczonych, nazywam siebie tłumaczem przysięgłym, zaś sędzia zwraca się do mnie per *pani tłumacz*. Oczywiście nie mam nic przeciwko temu, aby mówiono o mnie *tłumaczka*, bo rodzaj żeński w nazwie tego zawodu zyskał akceptację w polskim języku potocznym.

Takiej powszechnej akceptacji nie uzyskały jednak żeńskie odmiany nazw wielu innych zawodów i tytułów, wśród których stanowisko rangi wiceministra zajmowane przez kobietę, które miałoby brzmieć *podsekretarzyni stanu*, ale na pewno nie *podsekretarka stanu* ze względu na kolizję znaczeniową z nazwą zawodu *sekretarka*. Na temat podobnych propozycji nazw tytułów w rodzaju żeńskim, takich jak *ministra*, *profesorka* i *doktorka habilitowana* można długo dyskutować długo i nie bez pewnych korzyści dla określenia celowości i zakresu tej inicjatywy, lecz głównie po to, aby posługiwać się tymi feminatywami w języku potocznym. Natomiast istnienie i społeczna rola języka prawa powinna być imperatywem, który wyklucza takie dyskusje i ogranicza je do języka potocznego. Jest bowiem jawnym przekłamaniem sformułowanie użyte w oficjalnym komunikacie: „Maria X. otrzymała nominację na podsekretarzynię stanu”, ponieważ taki tytuł nie istnieje w prawie polskim.

Ad 2. Znana w środowisku tłumaczy śp. Profesor Barbara Zofia Kielar (1930–2021) została określona jako „nestor teorii tłumaczenia prawniczego” w artykule, zatwierdzonym osobiście przez Panią Profesor w brzmieniu pierwotnym, zaś jako *nestorka* po zmianach „automatem” naniesionych przez redakcję Wikipedii. Chociaż akurat ten feminatyw jest zgodny z uzusem, więc mniejsza o zignorowanie intencji autorów tekstu w tym przypadku. Natomiast kolejne potknięcie wykazało żenującą niewiedzę redaktorów na temat nazewnictwa specjalności naukowych oraz godny lepszej sprawy upór redaktorów trwających w niezachwianej pewności siebie, żeby nie nazwać takiego zachowania po imieniu.

Otóż redaktorzy przyjęli właśnie rzeczownik *nestor* > *nestorka* jako wzór dla odmiany rzeczownika *translatoryk* przez rodzaje i nazwali Panią Profesor Kielar „translatoryką”, zupełnie nieświadomi tego, że takiego słowa nie ma w języku

polskim. Nie wiedzieli, że rodzajem żeńskim rzeczownika *translatoryk*, na wzór odmiany rzeczownika *historyk*, jest *translatoryczka*, jeśli ktoś koniecznie chce zaznaczyć płęć takiego specjalisty.

Tego samego „zaszczytu” dostąpiła również niżej podpisana w artykule Wikipedii na jej temat, która doświadczyła dodatkowo despektu w postaci braku stosownej reakcji na niezwłocznie zgłoszoną przez nią korektę. Kolejna korekta oczekuje obecnie na „przejrzenie”, które – jak widać – w Wikipedii oznacza samowolną korektę redakcji tekstu bez uzyskania zgody autora przed publikacją.

Żeby tego nie było dosyć, redaktorzy w życiorysie Pani Profesor zmienili sobie beztrósko stanowisko „radca ds. międzynarodowych” na „radczynię...”, czyli... żonę radcy. No cóż, redaktorzy mieli prawo nie wiedzieć, że Pani Profesor nie była niczyją żoną. I tak dalej.

Ad 3. Inicjatywa wzbogacania języka polskiego w imię równouprawnienia kobiet, niezależnie od liczby jej zwolenników, jest niewątpliwie dowodem na poszanowanie wolności słowa w naszym kraju, gdzie nie stosuje się systemu nakazowego w tej dziedzinie. Nie istnieje bowiem instytucja, która miałaby narzucać rygory ograniczające naturalny rozwój języka. Językoznawcy, reprezentowani między innymi przez członków Rady Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, mogą jedynie komentować nowe zjawiska w tym zakresie, odżegnując się od wypowiadania się na temat różnych ideologii lub potrzeb społecznych. Jednak pozostawiając język jego naturalnemu rozwojowi, nie można odmawiać swobody wyboru opcji wypowiadania się zgodnie z istniejącymi konwencjami. Liczenie się z intencjami autora jest dobrym obyczajem wydawców i wszelkich publikatorów. Byłoby dobrze, gdyby redaktorzy Wikipedii dodali ten obyczaj do niewątpliwych zalet i korzyści, jakie ta instytucja wnosi do kultury społeczeństwa polskiego. Postulat ten warto zaadresować również do wszystkich innych użytkowników języka polskiego, zwłaszcza jego „reformatorów”, aby w imię ich równouprawnienia szanowali „konserwatystów” i nie uzurpowali sobie na co dzień prawa do korygowania zasad poprawności językowej, które nie zmieniły się i nie muszą z nimi kolidować pomysły reformatórow, jeśli postarają się o to.

Opr. dr Danuta Kierzkowska

Poradnik dobrostanu tłumacza

Program spotkania – mamy, lista prelegentów wydrukowana, notatnik, długopis, tablet, laptop – są. Ubranie przygotowane, makijaż przemyślany. Ojoj... czy o czymś nie zapomnieliśmy? Tak, a gdzie czas na chwilę zatrzymania, wyciszenia? Tak, najczęściej zapominamy o tym, co tak naprawdę leży u podstaw naszego samopoczucia – o oddychaniu.

Swobodne oddychanie to podstawa pracy tłumacza ustnego. Dlatego w naszej pracy tak ważny jest chociażby odpowiedni do temperatury niekrępujący strój, który nie jest zbyt ciasny ani zbyt szeroki, i który nie uciska, ani nie blokuje nas w żaden sposób, rozpraszając uwagę. To, jak oddychamy ma bezpośredni wpływ na poziom komfortu. Sposób oddychania przez to, że determinuje ilość tlenu dostarczanego do mózgu, wpływa na sprawność umysłu, a więc na koncentrację i jakość tłumaczenia.

Dlatego ważne jest ćwiczenie oddychania, znalezienie każdego dnia kilku minut na obserwację swojego oddechu. Oczywiście, najlepiej wyrobić sobie następujący nawyk: kilka ćwiczeń oddechowych, które w dłuższej perspektywie przełożą się nie tylko na **poprawę komfortu fizycznego**, ale i psychicznego – umożliwią **obniżenie poziomu stresu** towarzyszącego nam w pracy. Ćwiczenia oddechowe są także pomocne w **poprawie koncentracji**, ponieważ już samo skupienie uwagi na oddechu sprawia, że uwaga nie ulega rozproszeniu, a my podążamy za innymi myślami. Nie tworzymy scenariuszy przyszłych zdarzeń i nie analizujemy przeszłości; jesteśmy skupieni na oddechu; jesteśmy tu i teraz. Oddychamy!

Polecam proste ćwiczenie polegające na powolnym liczeniu i równomiernym uspokajaniu oddechu z każdą kolejną cyfrą. Do dzieła!

Przybieramy wygodną pozycję: najlepiej jest usiąść prosto, tak aby odciążyć lędźwiowy odcinek kręgosłupa i barki. Bierzemy wdech nosem, myśląc: jeden; zatrzymujemy się na chwilę i wydychamy powietrze nosem lub ustami. Nie musimy szeroko otwierać ust, wystarczy rozchylić wargi.

Bierzemy kolejny wdech, myśląc: dwa. I tak, w zależności od tego, ile mamy czasu, liczymy powoli do pięciu... dziesięciu. A potem, możemy rozpocząć liczenie odwrotne od 10 do 1.

Jest to bardzo pożyteczne ćwiczenie, ponieważ działa uspokajająco. Ponadto pozwala podążać za swoim oddechem i za odczuciami, które spokojny oddech budzi w ciele. Możemy poobserwować nasze ciało: czy nasz brzuch jest zaangażowany w oddech, czy przepona opada, a każdy nasz oddech staje się głębszy, bardziej spokojny; czy brzuch wypina się, czy unosimy ramiona, czy raczej pozostają one swobodnie opuszczone.

Kiedy oddychamy spokojnie i głęboko, przepona opada, a brzuch wypina się. Taki spokojny, świadomy sposób oddychania sprawia, że ciało otrzymuje więcej tlenu, nasze serce zaczyna spokojniej pracować i uruchomiony zostaje przywspółczulny układ nerwowy, który przynosi uspokojenie i rozluźnienie. Wyciszeni i w pełni skoncentrowani możemy przystąpić do pracy.

Kończąc, osobom zainteresowanym ćwiczeniami nad zwiększeniem świadomości oddechu polecam książkę Al Lee i Don Campbell *Oddychanie doskonale*.

Opr. Katarzyna Zajda

STAWKI WYNAGRODZENIA ZA CZYNNOŚCI TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO

wykonane na żądanie sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej obowiązujące od dnia 01 stycznia 2024 r.

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dziennik Ustaw z 26.10.2023 r., poz. 2316)

TŁUMACZENIE PISEMNE 1 strona = 1125 znaków (obejmujących wszystkie widoczne znaki drukarskie, w szczególności litery, znaki przestankowe, cyfry, znaki przeniesienia oraz uzasadnione budową zdania przerwy między nimi). Stronę rozpoczętą liczy się za całą (§ 8).	I grupa – angielski, niemiecki, francuski, rosyjski		II grupa – inne języki europejskie, język łaciński		III grupa – języki pozaeuropejskie – alfabet łaciński		IV grupa – języki pozaeuropejskie – alfabet niełaciński, ideogramy	
	na polski	na obcy	na polski	na obcy	na polski	na obcy	na polski	na obcy
	44,07	115,30	47,49	135,64	57,65	156,02	64,44	188,74
	57,65	88,14	67,82	94,98	78,01	115,30	94,37	128,88
- na język polski (§ 2 ust. 1 pkt. 1)								
- na język obcy (§ 2 ust. 1 pkt. 2)								
- za sporządzenie tłumaczenia w terminie 24 godzin od otrzymania żądania oraz w postępowaniu przyspieszonym +100% (§ 2 ust. 2)								
- za tłumaczenie tekstów: 1) zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną +25% (§ 3); 2) sporządzonych piśmem ręcznym lub przez wypełnienie piśmem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych piśmem technicznym +25% (§ 3); 3) trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym +25% (§ 3);								
Dodatek+25%								
Uwaga: Podstawy podwyższenia stawek nie podlegają sumowaniu (§ 3 ust. 2.).								
- za sporządzenie dodatkowych egzemplarzy poświadczonych tłumaczeń za każdą dodatkową stronę obliczeniową tłumaczenia (1125 zzs, § 2 ust. 3.)	11,02	14,41	11,87	16,95	14,41	19,50	16,11	23,59
	0,64		0,64		0,64		0,64	

- za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia z języka obcego na język polski albo z języka polskiego na język obcy sporządzonego przez inną osobę oraz za sporządzenie poświadzonego odpisu pisma w języku obcym – 50% stawki przewidzianej za tłumaczenie (§4)	na polski	na obcy	na polski	na obcy	na polski	na obcy	na polski	na obcy
	22,03	28,82	23,74	33,91	28,82	39,00	32,22	47,18
- za sprawdzenie i poświadczenie sporządzonego przez inną osobę tłumaczenia: 1) odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym, 2) części statycznej formularza* – 30 % stawki przewidzianej za tłumaczenie (§5) * co do zasady: ENA i END	13,22	17,29	14,25	20,35	17,29	23,40	19,33	28,31

TŁUMACZENIE USTNE Godziny obecności oblicza się od godziny, na którą tłumacz został wezwany, do godziny zwolnienia go od udziału w czynności (§ 6 ust. 2).								
- za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza – stawka za tłumaczenie pisemne na język obcy + 30% (§ 6 ust. 1)	74,94			88,17		101,41		122,68
- za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza w postępowaniu przysięszonym oraz za tłumaczenie wykonane w terminie 24 godzin od otrzymania żądania +100% (§ 6 ust. 1)	115,30			135,64		156,02		188,74
- za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza w porze nocnej w rozumieniu kodeksu pracy (21:00 – 7:00), w niedzielę lub święto +20% (§ 6 ust. 3)	89,93			105,80		121,69		147,22
- za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza w postępowaniu przysięszonym w porze nocnej w rozumieniu kodeksu pracy (21:00 – 7:00), w niedzielę lub święto +20% (§ 6 ust. 3)	138,36			162,77		187,22		226,49

Sprawy członkowskie

ORIENTACYJNE WOLNORYNKOWE CENY ZA TŁUMACZENIE SPECJALISTYCZNE
Stawki za tłumaczenie pisemne określone w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia tłumacza przysięgłego stanowią ważny punkt odniesienia dla cen wolnorynkowych za poświadczane i niepoświadczane tłumaczenie specjalistyczne. Znaczne obniżenie lub bezzasadne zawyżenie tych cen może być naruszeniem zasad etyki zawodowej w myśl § 10 Kodeksu zawodowego tłumacza przysięgłego, jeżeli ceny te nie uwzględniają stopnia trudności i zakresu tłumaczenia oraz własnych kwalifikacji i pozycji zawodowej tłumacza.

Stawki za tłumaczenie ustne w wysokości określonej w ww. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości stosują się do tłumaczenia wykonywanego na rzecz sądów, prokuratur, Policji i organów administracji państwowej. Wolnorynkowa cena za dzień pracy (8 godzin) tłumaczenia konferencyjnego wynosi przeciętnie około 1600,00–2000,00 zł.

GRATULUJEMY TYTUŁU NOWYM CZŁONKOM EKSPERTOM, KTÓRYMI ZOSTALI USTANOWIENI:

Marta Mamet-Michalkiewicz (en)	Małgorzata Ożga-Ulla (fr)
Magdalena Majchrzyk (ru)	Aleksandra Podgórnaiak-Musil (en, es)
Anna Mikołajczyk (de)	Natalia Wasilenko (ru)
Larisa Kolobkova (ru)	

GRATULUJEMY TYTUŁU CZŁONKOM ZWYCZAJNYM, KTÓRYMI ZOSTALI USTANOWIENI:

Katarzyna Bondaruk-Augustyńczyk (es, en)	Barbara Maderak-Królik (en, hr)
Halina Chodkowska (ru)	Paulina Malicka (it)
Monika Evans (en, sk)	Agata Mazurkiewicz (de)
Renata Dębska-Opis (en)	Edyta Michalska (en)
Marta Gmyrek-Kowalska (bg, hr, bs, sr, mk)	Anna Motyka (fr, en)
Dawid Guszcza (de, en)	Małgorzata Mysior (de)
Piotr Hasny (de)	Agnieszka Nowińska (en)
Kinga Karwowska (en)	Katarzyna Popek-Bernat (es, en)
Katarzyna Kawalec (en)	Agnieszka Stefanienko (nl, en)
Kinga Kobrażyńska (de)	Martyna Szczepaniak-Woźnikowska (es, en)

Marta Konieczna (en)

Grażyna Kramm (ja)

Joanna Krzywdą (de)

Dagmara Luboń (es, pt, en)

Alicja Oleszczuk (en)

Daniela Otasevici-Świst (ka)

Mateusz Trzeciński (de)

Aleksandra Tunk-Lisek (en)

Edyta Więclawska (en)

Joanna Wojciechowska-Hartopp (en)

Regina Wojciechowska-Kudyba (de)

Marta Zielińska-Moyce (en)

WITAMY NOWYCH CZŁONKÓW NADZWYCZAJNYCH:

Klaudia Adaś (es)

Zuzanna Baranowicz (es)

Olesia Bavdys (uk)

Joanna Beszczynska (de)

Ellen Chkhitadze (ka, en, es, ru)

Agnieszka Chmielińska (es)

Maria Drgas (de)

Natija Dżawachiszwili-Szarłat (ka)

Aniela Gruzewska (de)

Iryna Januszek (uk)

Marta Kacprzak (es, iw, en)

Katarzyna Kaczmarek (it)

Martyna Kamińska (en)

Liutsyna Khvorost (uk, ru)

Malwina Kielbińska (es, de)

Agnieszka Krzyżak (es)

Anna Kurpiewska-Welenc (en)

Katarzyna Kwapińska (de)

Dagmara Labok (iw, en)

Mariya Lebedynets (uk, ru)

Aleksandra Leśniewska (en, la)

Cyprian Liske (en)

Vitalii Makhanets (uk)

Weronika Będzińska (de, en)

Iana Berger (ru)

Marcelina Bochyńska-Graczyk (ru, en)

Przemysław Boczarski (en, pt)

Dominika Marciniak (gr)

Beata Markiewicz-Zymonik (de, en)

Agnieszka Miszewska (es, en, fr)

Maria Oblój (en)

Aneta Piechnik (es)

Dawid Pilch (de)

Mariia Reichert (uk)

Agata Rogalińska (en)

Dominik Rotkiewicz (en)

Magdalena Sawin (en)

Sylwia Siwińska (en)

Mateusz Skrzek (de)

Anna Starzec (uk, ru)

Katarzyna Szaban (it)

Marta Trymbuliak (uk)

Marharyta Tomala (uk, ru)

Krzysztof Wieczorek (en)

Magdalen Witek (en)

Olga Żowtan (uk, ru)

SKRÓTY (wg polskiej normy PN/ISO 639-1, kody bibliograficzne): sq – albański, en – angielski, af – afrikaans, ar – arabski, az – azerbejdżański, bn – bengalski, be – białoruski, bs – bośniacki, bg – bułgarski, zh – chiński, hr – chorwacki, cs – czeski, da – duński, fi – fiński, fr – francuski, iw – hebrajski, gr – grecki, ka – gruziński, hi – hindi, id – indonezyjski, es – hiszpański, hl – holenderski, ja – japoński, ca – kataloński, ko – koreański, lt – litewski, la – łaciński, lv – łotewski, mk – macedoński, mn – mongolski, mo – mołdawski, nl – niderlandzki, hy – ormiański, de – niemiecki, no – norweski, el – nowogrecki, hy – ormiański, pa – pendżabski, fa – perski, pl – polski, pt – portugalski, ru – rosyjski, ro – rumuński, sr – serbski, sk – słowacki, sl – słoweński, sv – szwedzki, tr – turecki, uk – ukraiński, hu – węgierski, vi – wietnamski, it – włoski.

SKŁADKA CZŁONKOWSKA PT TEPIS:

Składka członkowska za rok 2025 wynosi 330,00 zł.

Wpisowe – 100,00 zł.

Zgodnie ze Statutem Członkowie Towarzystwa są zobowiązani do regularnego opłacania składek członkowskich. Składka członkowska przy pierwszym wstąpieniu do Towarzystwa w ciągu roku kalendarzowego będzie wyliczana proporcjonalnie licząc od miesiąca następującego po miesiącu przyjęcia do Towarzystwa.

Członkowie mający opłacone składki korzystają np. z preferencyjnych opłat za szkolenia i ze szkoleń bezpłatnych będących w ofercie TEPIS-u. Aby skorzystać z tych przywilejów od stycznia do czerwca należy mieć uregulowaną opłatę członkowską za poprzedni rok. Aby korzystać z tych przywilejów od lipca do grudnia należy mieć uregulowaną składkę członkowską za rok bieżący.

Seniorzy, którzy ukończyli 70 rok życia i mają co najmniej 10-letni staż członkowski w PT TEPIS, są bezterminowo zwolnieni z płacenia składek na podstawie uchwały Rady Naczelnej z dnia 9 lipca 2019 r., zachowując wszystkie przywileje członka. Uprawnione osoby prosimy o przekazaniu stosownej informacji do Biura PT TEPIS listem na adres siedziby lub mailem na adres tepis@tepis.org.pl.

Utrata statusu członka następuje za brak wpłaty składki przez 12 miesięcy kalendarzowych i po dwóch monitach. Pierwszy monit zostanie wysłany do końca stycznia, drugi monit do końca lutego, każdorazowo z wyznaczonym terminem jednego miesiąca do uregulowania zaległej składki. W czerwcu danego roku Rada Naczelna podejmuje decyzję o skreśleniu z listy członków za nieopłacone składki za poprzedni rok.

Skarbnik Towarzystwa TEPIS dziękuje za terminowe wpłacanie składek, umożliwiających działalność tej organizacji pożytku publicznego. Zachęcamy do regulowania składek członkowskich za pomocą e-sklepu oraz do pobierania znaczków PT TEPIS (np. do wstawienia do stopki maila).

LICZBA CZŁONKÓW PT TEPIS

wynosi obecnie 786, w tym 340 członków zwyczajnych i 48 członków ekspertów.

Biuletyn TEPIŚ, ul. Emilii Plater 25 lok. 44, 00-688 Warszawa

Redakcja: Małgorzata Kulikowska, Marta Czyżewska, Krystyna Kołodziej

Autorzy: Danuta Kierzkowska, Marta Czyżewska, Krystyna Kołodziej, Katarzyna Zajda, Urszula Deja, Aneta Mucha, Marek Kądzelski, Prezesi Kół Terenowych, Przewodniczący sekcji językowych/tłumaczeniowych

Sekretarz Redakcji: Małgorzata Kulikowska

Skład: Agnieszka Leśniak